

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

**«МІЖНАРОДНА
ЕКОНОМІКА»**

**05 Соціальні та поведінкові
науки**

051 «Економіка»

Форма навчання: очна(денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Соціальна політика ЄС та її глобальні перспективи »

здобувача Харабари Володимира Ігоровича

Науковий керівник: к.е.н., доц. Величко Олена Георгіївна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед
екзаменаційною комісією з атестації здобувачів
вищої освіти (ЕК)**

**Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук
Я.М.**

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо- професійної програми
«Міжнародна економіка»

_____ Ярослава СТОЛЯРЧУК

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної економіки

_____ Ярослава СТОЛЯРЧУК

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Харабарі Володимирі Ігоровичу денної(очної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Соціальна політика ЄС та її глобальні перспективи»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «___» _____
20___ р .№ _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах:

фундаментальних праць, нормативно-правових актів, статистичних даних, наукових та оглядових статей та монографій, авторефератів і дисертацій вітчизняних та іноземних науковців.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН
Розділ 2	ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС
Об'єкт дослідження:	Об'єктом дослідження є соціальна політика країн ЄС.
Предмет дослідження:	Предметом дослідження є теоретичні аспекти соціальної політики країн.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Метою роботи здійснити дослідження стану соціальної політики країн ЄС.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

- дослідити поняття соціальної політики;
- визначити основні аспекти соціальної політики країни;
- дослідити ключові аспекти та положення Європейського стовпу соціальних прав;

У розділі 2

- визначити основні положення та моделі соціальної політики ЄС;
- здійснити оцінку стану соціально-демографічних показників країн ЄС;
- визначити напрямки удосконалення соціальної політики країн ЄС.

Завдання підготував

науковий керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Завдання одержав здобувач

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 63 сторінок, 8 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел з 49 найменуваннями.

«Соціальна політика ЄС та її глобальні перспективи»

Об'єктом дослідження є соціальна політика країн ЄС.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти соціальної політики країн.

Метою роботи є здійснення дослідження стану соціальної політики країн ЄС.

Відповідно до мети було визначено наступні дослідження:

- дослідити поняття соціальної політики;
- визначити основні аспекти соціальної політики країн;
- дослідити ключові аспекти та положення Європейського стовпу соціальних прав;
- визначити основні положення та моделі соціальної політики ЄС;
- здійснити оцінку стану соціально-демографічних показників країн ЄС;
- визначити напрямки удосконалення соціальної політики країн ЄС.

Теоретична значущість даної роботи полягає в дослідженні поняття соціальної політики; визначенні основних аспектів соціальної політики країни; дослідженні ключових аспектів та положення Європейського стовпу соціальних прав.

Практична значущість отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані для підвищення обізнаності про соціальну політику ЄС та її глобальні перспективи, сприяння кращому впровадженню програм, визначення сильних та слабких сторін політики; розробка більш ефективних та справедливих соціальних програм; сприяння глобальному діалогу та обміну досвідом з питань соціальної політики; обґрунтування політичних рішень на різних рівнях управління, спрямованих на стійкий розвиток.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: соціальна політика, структура та складові соціальної політики, Європейський Союз, працевлаштування, соціальна допомога, безробіття, робоча сила, соціальні права ЄС.

В і д г у к

про кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

здобувача Харабари Володимира Ігоровича

на тему : «Соціальна політика ЄС та її глобальні перспективи »

1.Актуальність теми.

Процес глобалізації та інтеграції світової економіки вимагає створення нової моделі суспільного розвитку, завданням якої є не лише досягнення кількісного зростання, але й забезпечення сталого розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища. Соціальна політика є складовою частиною внутрішньої політики країни. Багато що залежить від економічного

стану країни. Реалізація державної соціальної політики базується на задоволенні матеріальних, культурних і духовних потреб громадян і формуванні гармонійно розвинутих членів суспільства.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Позитивними рисами роботи є її комплексність, системність, логічна послідовність та значний аналітичний і статистичний матеріал та вміле його використання. Крім того, враховано в певній мірі вплив на державну соціальну політику сучасної ситуації, пов'язаної з військовими діями. тощо.

3. Наявність самостійних розробок автора

Робота здобувача має самостійний характер, виконана в повному обсязі у відповідності до чинних вимог. Тема роботи розкрита.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій.

Теоретичні висновки мають певну цінність, практичні рекомендації можуть бути враховані в державній соціальній політиці України в процесі інтеграції до європейської спільноти. Зміст роботи свідчить про достатньо високі теоретичні знання та практичні навички, уміння вирішувати сучасні наукові та організаційні задачі.

5. Наявність недоліків.

Недоліки мають редакційний характер.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК.

Робота відповідає вимогам до КБР та допускається до захисту перед ЕК.

Науковий керівник

Доцент, к.е.н. Величко О.Г.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

“27” травня 2024р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН	6
1.1. Поняття соціальної політики	6
1.2. Основні аспекти соціальної політики країни	11
1.3. Європейський стовп соціальних прав: ключові аспекти та положення ...	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС	27
2.1. Основні положення та моделі соціальної політики ЄС.....	27
2.2. Оцінка стану соціально-демографічних показників країн ЄС.....	34
2.3. Напрямки удосконалення соціальної політики країн ЄС.....	49
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	3

ВСТУП

Актуальність теми. Процес глобалізації та інтеграції світової економіки вимагає створення нової моделі суспільного розвитку, завданням якої є не лише досягнення кількісного зростання, але й забезпечення сталого розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища. Соціальна політика є складовою частиною внутрішньої політики країни. Багато що залежить від економічного стану країни. Реалізація державної соціальної політики базується на задоволенні матеріальних, культурних і духовних потреб громадян і формуванні гармонійно розвинутих членів суспільства.

Європейська соціальна політика та методи її коригування завжди мали величезний вплив на всю систему економічних, політичних, правових і моральних відносин, визначаючи характер і ритм соціальної еволюції. Подорож від витоків європейських соціальних ідей до загальної соціальної політики ЄС охоплює століття, характеризується найгострішими соціально-економічними потрясіннями та політичними конфліктами. Вступаючи у XXI століття, лідери ЄС визнали необхідність розробки нових концепцій інноваційного соціального світу, соціальної рівності та соціальної справедливості, які є основою сучасної політики ЄС. Характерною рисою європейської соціальної політики є активна та масштабна участь держави у відтворювальному процесі, високі податки та соціальні внески, результатом чого є ефективний соціальний бюджет.

У сучасних умовах метою державної соціальної політики України є забезпечення відповідності рівня життя громадян стандартам ЄС. Перехідний період ринкової економіки тривалий, а економіка нестабільна в умовах війни, що призвело до соціальних проблем, таких як диференціація доходів населення, швидке поширення бідності, поява внутрішньо переміщених осіб та раптова втрата майна та засобів для існування, тощо. Все це зумовлює

актуальність дослідження європейської соціальної політики та її основних елементів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових даних підтверджує зростаючий інтерес дослідників до таких тем, як європейський соціальний діалог, соціальна інтеграція в різних країнах і вдосконалення соціальної політики. Науковою новизною відрізняються праці вчених-економістів Е. Кучко, А. Сапіра, Г. Еспінг-Андерсена, А. Хьюберта, Ж. Бассета, Д. Каулієр-Грайса. Однак в сучасних умовах глобальних соціальних викликів та асиметрій потребують подальшого вивчення проблеми формування єдиної соціальної політики ЄС.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи здійснити дослідження стану соціальної політики країн ЄС.

Відповідно до мети було визначено наступні *завдання дослідження*:

- дослідити поняття соціальної політики;
- визначити основні аспекти соціальної політики країни;
- дослідити ключові аспекти та положення Європейського стовпу соціальних прав;
- визначити основні положення та моделі соціальної політики ЄС;
- здійснити оцінку стану соціально-демографічних показників країн ЄС;
- визначити напрямки удосконалення соціальної політики країн ЄС.

Об'єктом дослідження є соціальна політика країн ЄС.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти соціальної політики країн.

Методами дослідження під час виконання поставлених завдань були: аналіз, узагальнення, графічний, табличний, статистичний.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретичне значення отриманих результатів полягає в дослідженні поняття соціальної політики; визначенні основних аспектів соціальної політики країни; дослідженні ключових аспектів та положення Європейського стовпу соціальних прав. Практичне значення отриманих результатів полягає в визначенні основних положень та моделей соціальної політики ЄС; здійсненні оцінки стану соціально-демографічних показників країн ЄС; визначенні напрямків удосконалення соціальної політики країн ЄС.

Інформаційна база дослідження становить праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані Єврокомісії та Євростату, дані статистичних агентств країн ЄС.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН

1.1. Поняття соціальної політики

Соціальна політика складається з керівних вказівок, принципів, законодавства та заходів, які впливають на умови життя, що сприяють добробуту людини, наприклад, якість життя людини. У сфері освіти це міждисциплінарне дослідження сучасних соціальних, політичних та економічних проблем, таких як бідність, нерівність, злочинність, безробіття, охорона здоров'я, освіта та житло, а також потенційні політичні заходи реагування на них. Державна політика охоплює будь-які дії уряду, що стосуються суспільства загалом – від оподаткування та законодавства до енергетики чи викидів, наприклад. Тоді як соціальна політика орієнтована на вирішення соціальних проблем, таких як економічна та освітня нерівність, расові відмінності та відмінності у стані здоров'я. Соціальна політика, по суті, є частиною державної політики, тому вся соціальна політика є державною політикою, але не вся державна політика є соціальною політикою.

На сьогоднішній день не існує загальноприйнятого визначення соціальної політики, і різні автори по-різному підходять до розкриття її сутності. У джерелі [1] подано визначення вузької та широкої соціальної політики.

На думку . В.М. Пічі та Я.Б. Турчин [1] соціальна політика у вузькому розумінні - це система заходів, спрямованих на забезпечення добробуту громадян і вирішення так званих «п'яти» завдань: соціального забезпечення, житлових програм, охорони здоров'я, освіти, соціальної допомоги та послуг ресоціалізації.

Соціальна політика в найширшому розумінні – це регулювання соціальних сфер і суспільних відносин, її мета – оптимізація функціонування всієї соціальної системи, створення умов для задоволення соціальних інтересів і всебічного розвитку людей. Ефективна реалізація завдань, цілей, проектів і програм у сфері суспільного життя, передбачених державним бюджетом, є передумовою сильної державної соціальної політики.

Науковець Мних М.В. дає таке визначення: «соціальна політика – це підсистема державної політики, спрямована на регулювання суспільних відносин, суспільний розвиток і забезпечення соціальних перспектив» [2].

Моторнюк У.І. також вважає за доцільне розглядати соціальну політику як ключовий фактор стану суспільства як у вузькому, так і в широкому розумінні. У вузькому розумінні соціальна політика - це цілеспрямована діяльність суб'єкта, метою якої є забезпечення соціального захисту та створення умов для формування безпечного соціального середовища людей. Іншими словами, це діяльність основного органу суспільно-політичного життя, спрямована на формування соціальної безпеки людини і суспільства. У широкому сенсі соціальна політика – це система цілеспрямованих заходів, яка формується суспільством на певному етапі розвитку та реалізується на основі певних принципів і засад з метою забезпечення оптимального функціонування та розвитку суспільних відносин [3].

Водночас автор вважає, що визначення соціальної політики як у вузькому, так і в широкому розумінні є умовним. Існує комплексна соціальна політика, яка охоплює як вузьке, так і широке коло питань. Як видно з наведеного визначення, у розумінні вчених соціальна політика є невід'ємною частиною національної політики та системою заходів, спрямованих на забезпечення добробуту громадян.

Соціальна політика – це спосіб державного регулювання ринкової економіки шляхом розподілу та перерозподілу суспільних благ.

В умовах ринкових відносин держава змушена перерозподіляти прибутки від господарської діяльності для захисту незахищених верств населення, впроваджувати заходи спрямовані на усунення розриву в соціальних доходах, соціального захисту громадян, які з об'єктивних і суб'єктивних причин не можуть отримати соціальне забезпечення та забезпечити собі гідне життя.

Сутність соціальної політики відображається в пріоритетах і пов'язаних з нею завданнях. Основними пріоритетами та завданнями держави у сфері соціальної політики є:

Рисунок 1.1 - Пріоритети та цілі соціальної політики

Джерело: складено автором на підставі []

Колота А. М. зазначає, що сучасна реальність у глобальному масштабі полягає в тому, що людство страждає не лише від низького рівня економічного розвитку, а й від нестачі створених матеріальних продуктів, накопичених багатств і доходів. Фактором, який серйозно впливає на соціальне життя, добробут переважної більшості людей і унеможливорює сталий розвиток, є існуюча соціальна нерівність, тобто зростаюча глибина, масштабність і численні асиметрії в цій сфері. Нинішня соціальна нерівність вийшла за межі національних кордонів [5].

Тому вигідно формувати та розвивати відповідну та ефективну соціальну політику, що матиме наступні завдання для вирішення (рис. 1.2).

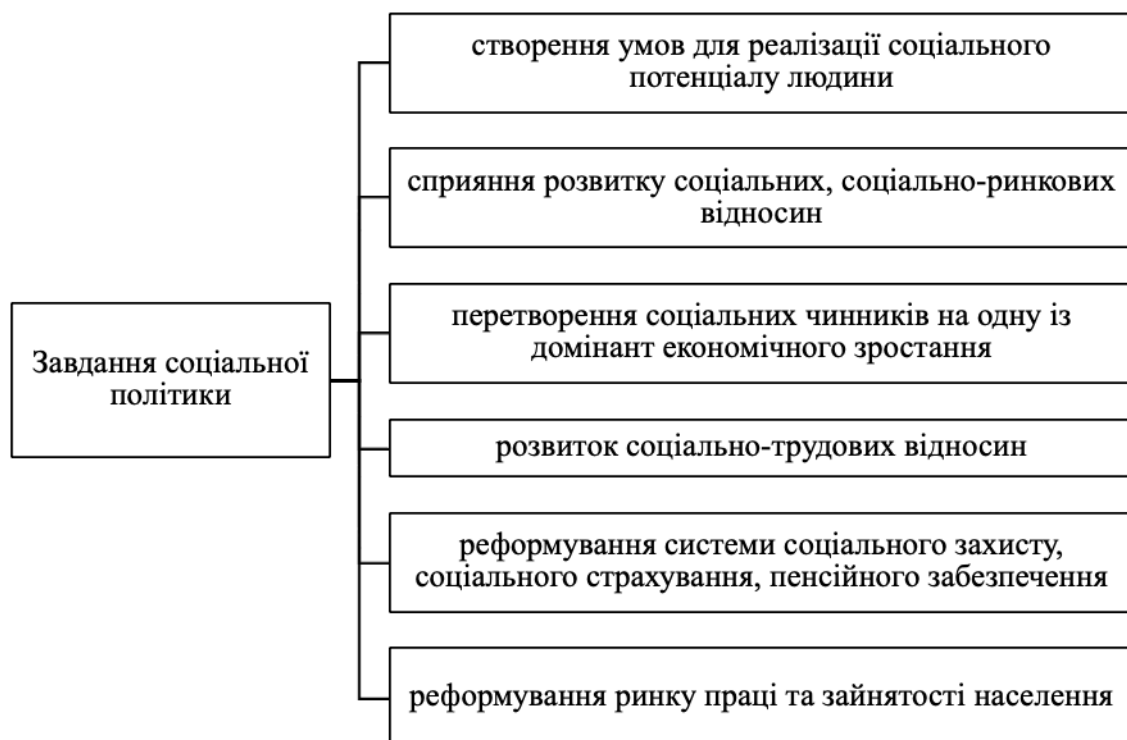

Рисунок 1.2 - Завдання соціальної політики

Джерело: складено автором на підставі [6]

Поняття соціальної політики необхідно також пов'язувати зі здійсненням соціальної функції держави, забезпеченням соціальних,

культурних прав людини й громадянина. У такому розумінні соціальну політику слід розглядати як систему заходів, спрямованих на здійснення соціальної функції держави, забезпечення зазначених прав. У зв'язку з цим соціальна політика охоплює різні сфери суспільних відносин, пов'язані зі здійсненням соціальної функції держави. Йдеться про широкий спектр відносин у соціальній та гуманітарній сферах суспільного життя.

Соціальна політика - це не лише комплекс заходів і засобів, а більшою мірою система взаємовідносин і взаємодій між соціальними групами і соціальними прошарками, основними цілями якої є люди, їх добробут, соціальний захист і розвиток, життєдіяльність людей і соціальні координація безпеки.

Соціальна політика має такі риси (рис. 1.3):

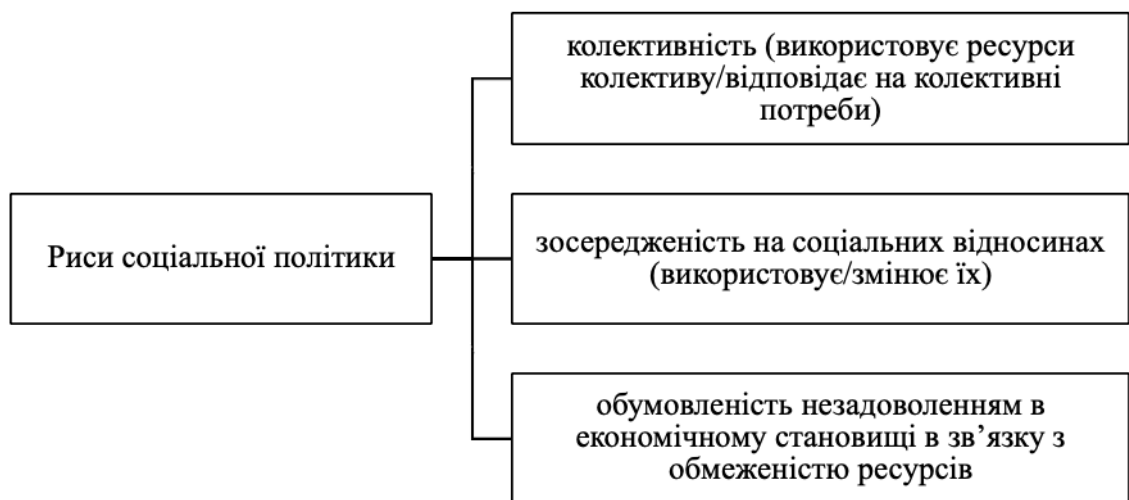

Рисунок 1.3 - Риси соціальної політики

Джерело: складено автором на підставі [6]

Отже, соціальна політика у вузькому розумінні - це система заходів, спрямованих на забезпечення добробуту громадян і вирішення так званих «п'яти» завдань: соціального забезпечення, житлових програм, охорони здоров'я, освіти, соціальної допомоги та послуг ресоціалізації. Соціальна політика в широкому розумінні - це регулювання соціальних сфер і

суспільних відносин, її мета - оптимальне функціонування всієї суспільної системи, створення умов для задоволення і всебічного розвитку соціальних інтересів людей.

1.2. Основні аспекти соціальної політики країни

Сутність соціальної політики полягає в підтримці і розвитку взаємовідносин між різними соціальними групами населення і всередині них, створенні умов для їх нормальної життєдіяльності, соціальної безпеки та економічних стимулів для участі в суспільному виробництві, соціальному забезпеченні та соціальному розвитку. У центрі уваги соціальної політики має бути людина, її добробут, створення умов для її розвитку та самореалізації, життєзабезпечення та соціальна захищеність усіх людей.

Ключові завдання державної соціальної політики реалізуються через її цілі, механізми та стале фінансове забезпечення, які визначаються обраною моделлю соціальної політики. У загальному вигляді складові національної соціальної політики слід визначити так (рис. 1.4).

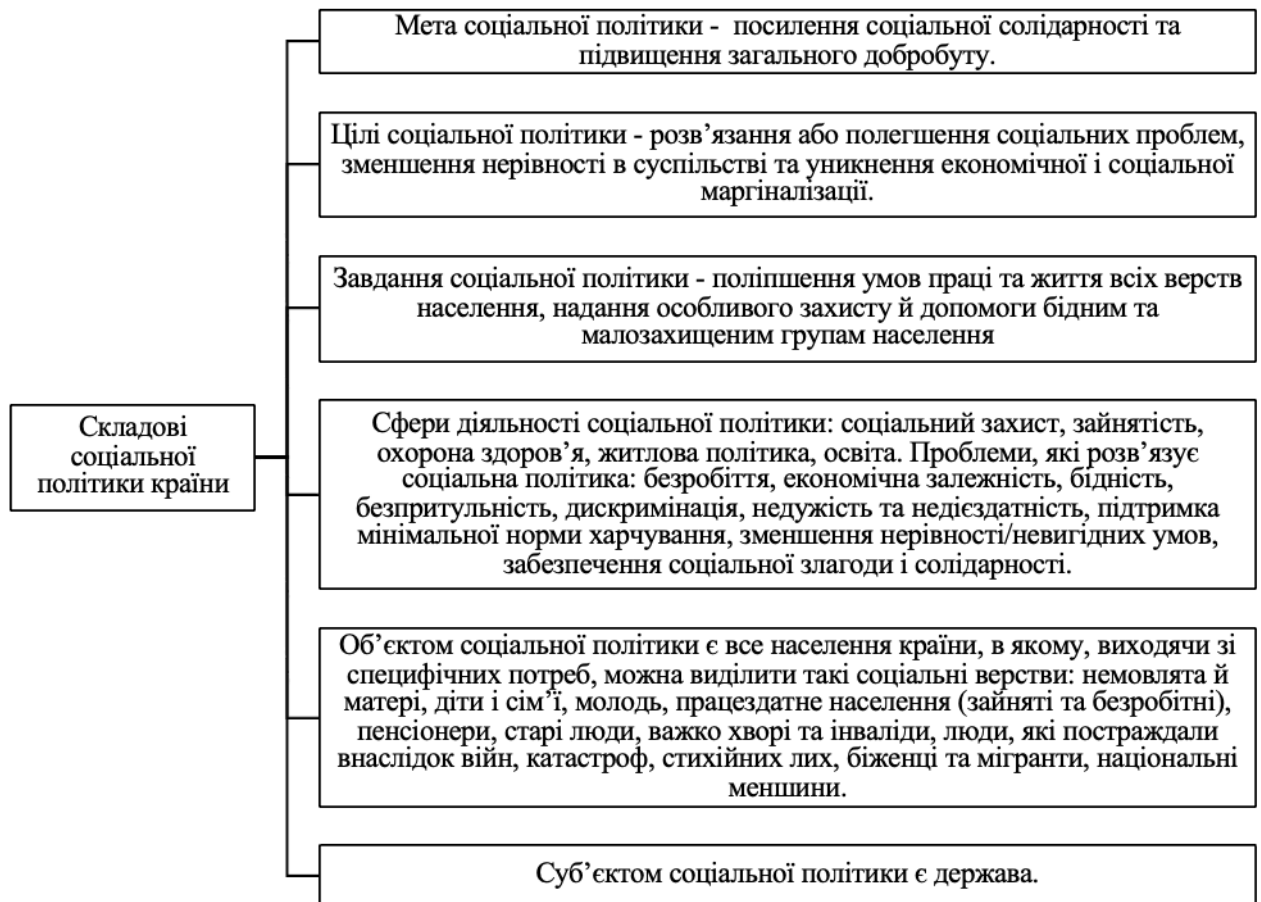

Рисунок 1.4 - Складові соціальної політики країни

Джерело: складено автором на підставі [7]

Тому метою соціальної політики є формування стабільного та високорозвиненого суспільства, в якому немає бідних та гострих соціальних контрастів, досягнення прийняттого рівня та якості життя, забезпечення умов для розвитку людського потенціалу, існує соціальна злагода, соціальна солідарність, соціальні конфлікти вирішені, гострих конфліктів немає. Побудова такого суспільства потребує великих зусиль і певного часу, а також відповідних складових елементів.

Складові структури соціальної політики відображено на рис. 1.5.

Рисунок 1.5 – Складові структури соціальної політики

Джерело: складено автором на підставі [3]

Ефективна соціальна політика є практичним втіленням функції соціальної держави. На мезорівні основними суб'єктами соціальної політики є регіональні органи влади та місцеве самоврядування. На мікрорівні – сім'я. При ієрархічній взаємозалежності суб'єктів соціальної політики суб'єкти нижчого рівня стають об'єктами реалізації соціальної політики суб'єктами вищого рівня. Тому структура соціальної політики повинна враховувати три рівні: національний, регіональний і місцевий. Усі речі є неподільною єдністю, яка постійно взаємодіє та обмежує одна одну.

Таким чином, соціальна політика, яка вже знаходиться на стадії становлення, є тристороннім процесом формулювання взаємно узгоджених

принципів вирішення соціальних проблем, відомих як триадна соціальна політика. Будь-яка соціальна програма національного масштабу може бути реалізована в цілісній трирівневій системі.

Цілісність трирівневої системи не слід розуміти як просте підсумовування структури кожного компонента або передачу властивостей кожного компонента в єдине ціле, а слід розуміти як загальну структуру, що складається з частин у неподільному цілі. Системна інтеграція національного, регіонального та місцевого рівнів може бути досягнута шляхом координації інтересів на всіх трьох рівнях і чіткого визначення їхніх пріоритетів і повноважень. Такий підхід робить поняття соціальної держави об'ємним, багатшаровим і системним, а детальний опис сутності соціальної політики дозволяє чітко зафіксувати її пріоритетні функції та аспекти, які складають структурну систему соціальної політики. До них належать економічні, правові, культурні, демографічні, етнічні та расові аспекти.

Пріоритетними функціями політики соціальної держави на всіх рівнях є:

- стримування тенденції погіршення демографічної ситуації та проявів депопуляції на окремих територіях;
- запобігання масштабної бідності населення, особливо в слаборозвинутих і бідних регіонах;
- стримування розриву в багатстві між найбіднішими та найбагатшими, мінімізація негативних наслідків масового безробіття,
- адресна допомога населенню в кризі;
- додаткові заходи спрямовані на захист населення в складній ситуації.

Також прикладами складових соціальної політики країни є[8]:

1. Підтримка з безробіття – збільшення суми грошей, яку люди заробляють, отримуючи допомогу з безробіття, або прив'язка допомоги з безробіття до заяв про прийом на роботу.

2. Житло. Закони про зонування, закони про житлові стандарти та політика оренди з викупом – всі вони покликані сприяти розвитку домоволодіння серед середнього та робітничого класів.

3. Відновлення кварталів. Місцеві органи влади часто стурбовані соціальною політикою, пов'язаною із забезпеченням людям доступу до зелених насаджень, розваг та спортивних об'єктів.

4. продовжують реалізовувати програми підтримки дітей, такі як програми підтримки догляду за дітьми, щоб допомогти сім'ям впоратися з проблемою вартості життя і спонукати батьків повернутися на роботу.

5. Професійне навчання. Уряди часто реалізують програми професійного навчання для безробітних, щоб надати їм навички для роботи. Вони можуть бути безкоштовними або субсидуватися для кандидатів, які відповідають певним критеріям.

6. Скорочення бідності. Політика скорочення бідності охоплює весь спектр планів житлового будівництва, продовольчої безпеки, перерозподілу багатства та субсидування. Уряди можуть також надавати економічні стимули підприємствам для працевлаштування людей із бідних сімей.

7. Пенсійні схеми Більшість суспільств визнають необхідність у послугах з підтримки людей похилого віку. Часто уряди наказують пенсійні схеми, такі як 401К у США, щоб спонукати людей відкладати гроші на пенсію.

8. Шкільна освіта та освіта. Кожна країна робить освіту обов'язковою для молоді. Ця соціальна політика гарантує, що робоча сила майбутнього буде освіченою та зможе вирішувати проблеми національної економіки.

9. Політика громадського охорони здоров'я. Системи охорони здоров'я призначені для покращення загального добробуту людей. Без державної

допомоги та стимулів багато частин суспільства можуть опинитися за межею бідності.

10. Послуги для людей з обмеженими можливостями Люди з обмеженими можливостями мають унікальні потреби, які часто задовольняються державними програмами. Вони можуть, наприклад, зобов'язати забезпечити доступність усіх нових будівель та надати кошти людям з обмеженими можливостями для модернізації їхніх будинків для потреб.

Наприклад, стаття 151 Договору про функціонування Європейського Союзу (TFEU) докладно описує цілі соціальної політики ЄС: сприяння зайнятості, поліпшення умов праці та життя, рівне поводження з працівниками, адекватний соціальний захист відповідно до потреб, соціальний діалог, розвиток людських ресурсів, спрямованих на досягнення високого та сталого рівня зайнятості, а також у боротьбі із соціальною ізоляцією. Крім того, стаття 6 Договору про Європейський Союз (TEU) надає обов'язкової сили соціальним правам, закріпленим у Хартії основних прав ЄС. Горизонтальне соціальне застереження запроваджено статтею 9 Договору про функціонування ЄС. Визначення та реалізація політики та дій ЄС мають враховувати такі соціальні вимоги:

- сприяння високому рівню зайнятості;
- гарантія адекватного соціального захисту;
- боротьба із соціальною ізоляцією;
- високий рівень освіти, підготовки та охорони здоров'я людини.

Соціальна політика – це насамперед відповідальність країн ЄС. Проте деякі аспекти є у спільній компетенції ЄС. Європейський парламент і Рада можуть вжити заходів стимулювання для підтримки та доповнення дій країн ЄС у певних галузях, таких як боротьба із соціальною ізоляцією. Вони також можуть прийняти мінімальні вимоги у формі директив, а саме законодавства,

яке дозволяє країнам ЄС приймати додаткові суворіші положення. Ці директиви стосуються лише:

- здоров'я та безпека працівників;
- робочі умови;
- соціальне забезпечення та соціальний захист працівників (країни ЄС, як і раніше, несуть відповідальність за визначення фундаментальних принципів своїх систем соціального забезпечення);
- захист працівників у разі розірвання з ними трудового договору;
- інформація та захист працівників;
- колективне представництво та захист інтересів працівників та роботодавців;
- умови праці для громадян країн, які не є громадянами ЄС, які легально проживають на території ЄС;
- інтеграція осіб, виключених із ринку праці;
- рівність між чоловіками та жінками щодо поводження з ними у сфері зайнятості.

Реалізація цих заходів може здійснюватися соціальними партнерами.

Отже, метою соціальної політики є формування стабільного та високорозвиненого суспільства, в якому немає бідних та гострих соціальних контрастів, досягнення прийнятної рівня та якості життя, забезпечення умов для розвитку людського потенціалу, існує соціальна злагода, соціальна солідарність, соціальні конфлікти вирішені, гострих конфліктів немає. Побудова такого суспільства потребує великих зусиль і певного часу, а також відповідних складових елементів.

1.3. Європейський стовп соціальних прав: ключові аспекти та положення

Після включення положень про соціальну політику до Римського договору, важливість соціальної політики зросла завдяки ухваленню інших конкретних положень у наступних договорах. Хоча соціальна політика перебуває в компетенції держав-членів, асquis ЄС у соціальній сфері включає мінімальні стандарти у таких галузях, як трудове право, здоров'я та безпека на роботі, соціальний діалог, рівне поводження з жінками та чоловіками та боротьба з дискримінацією. Країни-кандидати зобов'язані ухвалити законодавчі акти ЄС, передбачені у 19 розділі, які переважно мають форму директив. Держави-члени також несуть відповідальність за внесення директив у своє національне законодавство у встановлений термін. Крім того, у цій галузі політики ЄС використовує ВМК (Відкритий метод координації), механізм розробки політики, спрямований на формулювання політики та стратегій, поширення передового досвіду та досягнення зближення до цілей ЄС. Очікується, що держави-члени формуватимуть свою національну політику зайнятості, соціального захисту та соціальної інтеграції відповідно до цих спільних цілей, а процес реалізації політики контролюється в рамках Європейського семестру.

У цих рамках основним стратегічним документом ЄС є Європейський стовп соціальних прав. Основа, проголошена у 2017 році на саміті у Гетеборзі, реалізується за допомогою плану дій, ухваленого 4 березня 2021 року. Європейська основа соціальних прав встановлює 20 ключових принципів та прав для підтримки справедливих та добре функціонуючих ринків праці[9]:

1. Освіта, професійна підготовка та навчання протягом усього життя. Кожен має право на якісну та інклюзивну освіту, професійну підготовку та

навчання протягом усього життя, щоб підтримувати та набувати навичок, які дозволять йому повноцінно брати участь у житті суспільства та успішно керувати перехідними процесами на ринку праці.

2. Гендерна рівність. Рівність поводження та можливостей між жінками та чоловіками повинна забезпечуватись та заохочуватись у всіх галузях, у тому числі щодо участі на ринку праці, умов працевлаштування та кар'єрного зростання. Жінки та чоловіки мають право на рівну оплату за працю рівної цінності.

3. Рівні можливості. Незалежно від статі, расового чи етнічного походження, релігії чи переконань, інвалідності, віку чи сексуальної орієнтації кожен має право на рівне поводження та можливості щодо працевлаштування, соціального захисту, освіти та доступу до товарів та послуг, доступних суспільству. Повинні заохочуватись рівні можливості недостатньо представлених груп.

4. Активна підтримка працевлаштування. Кожен має право на своєчасну та індивідуальну допомогу для покращення перспектив працевлаштування чи самозайнятості. Це включає право на отримання підтримки при пошуку роботи, навчанні і перекваліфікації. Кожен має право на передачу прав на соціальний захист та навчання під час професійного переходу. Молоді люди мають право на продовження освіти, учнівства, стажування чи пропозицію про роботу з гарною репутацією протягом 4 місяців після того, як вони стали безробітними або залишили освіту. Безробітні мають право на персоналізовану, постійну та послідовну підтримку. Довго безробітні мають право на поглиблену індивідуальну оцінку не пізніше 18 місяців безробіття.

5. Надійна та адаптована зайнятість. Незалежно від типу та тривалості трудових відносин працівники мають право на справедливе та рівне звернення щодо умов праці, доступу до соціального захисту та навчання.

Сприяти переходу до відкритих форм зайнятості. Відповідно до законодавства та колективних договорів має бути забезпечена необхідна гнучкість роботодавців для швидкої адаптації до змін в економічній ситуації. Слід заохочувати інноваційні форми праці, які забезпечують якісні умови праці. Підприємництво та самозайнятість заохочуватимуться. Повинна бути забезпечена професійна мобільність. Трудові відносини, які призводять до нестандартних умов праці, мають запобігати, у тому числі шляхом заборони зловживань нетиповими контрактами. Будь-який випробувальний термін має бути розумною тривалістю.

6. Заробітну плату. Працівники мають право на справедливую заробітну плату, яка забезпечує гідний рівень життя. Адекватна мінімальна заробітна плата повинна забезпечуватися таким чином, щоб забезпечувати задоволення потреб працівника та його сім'ї з урахуванням національних економічних та соціальних умов, зберігаючи при цьому доступ до зайнятості та стимули для пошуку роботи. Усі заробітні плати повинні встановлюватися прозорим та передбачуваним чином відповідно до національної практики та з повагою автономії соціальних партнерів[9].

7. Інформація про умови працевлаштування та захист у разі звільнення. Працівники мають право бути поінформованими у письмовій формі при прийомі на роботу про свої права та обов'язки, що впливають із трудових відносин, у тому числі про випробувальний термін. Перед звільненням працівники мають право бути поінформованими про причини звільнення та отримати розумний строк повідомлення. Вони мають право на доступ до ефективного та неупередженого вирішення спорів та, у разі необґрунтованого звільнення, право на відшкодування збитків, включаючи адекватну компенсацію.

8. Соціальний діалог та залучення працівників. З соціальними партнерами проводяться консультації з питань розробки та реалізації

економічної політики, політики зайнятості та соціальної політики відповідно до національної практики. Їх заохочують вести переговори та укласти колективні угоди з питань, що їх стосуються, при повазі до їхньої автономії та права на колективні дії. У разі потреби угоди, укладені між соціальними партнерами, повинні реалізовуватися на рівні Союзу та його держав-членів. Працівники або їхні представники мають право на своєчасну інформацію та консультації з питань, що їх стосуються, зокрема щодо передачі, реструктуризації та злиття підприємств, а також з питань колективного звільнення. Слід заохочувати підтримку розширення потенціалу соціальних партнерів щодо просування соціального діалогу[9].

9. Баланс між роботою та особистим життям. Батьки та особи, відповідальні за догляд, мають право на відповідну відпустку, гнучкий графік роботи та доступ до послуг з догляду. Жінки та чоловіки повинні мати рівний доступ до спеціальних відпусток для виконання своїх обов'язків з догляду та заохочуватись до їх збалансованого використання.

10. Здорове, безпечне та добре адаптоване робоче середовище та захист даних. Працівники мають право на високий рівень захисту свого здоров'я та безпеки на роботі. Працівники мають право на робоче середовище, адаптоване до їх професійних потреб та дозволяє їм продовжити свою участь на ринку праці. Працівники мають право на захист своїх особистих даних у контексті працевлаштування[9].

11. Догляд дітей та підтримка дітей. Діти мають право на доступну дошкільну освіту та якісний догляд. Діти мають право на захист від бідності. Діти з неблагополучних сімей мають право на конкретні заходи щодо розширення рівних можливостей.

12. Соціальний захист. Незалежно від виду та тривалості трудових відносин працівники, працівники та самозайняті, мають право на належний соціальний захист.

13. Допомога з безробіття. Безробітні мають право на адекватну підтримку з боку державних служб зайнятості для (ре)інтеграції на ринку праці та адекватну допомогу з безробіття при розумній тривалості відповідно до їх внесків та національних правил відбору. Такі пільги є умовою для швидкого повернення працювати.

14. Мінімальний дохід. Кожна людина, яка не має достатніх ресурсів, має право на отримання адекватних засобів з мінімального доходу, що забезпечують гідне життя на всіх етапах життя та ефективний доступ до необхідних товарів та послуг. Для тих, хто може працювати, допомога по мінімальному доходу має поєднуватися зі стимулами до (ре)інтеграції на ринку праці.

15. Доходи по старості та пенсії. Працівники та самозайняті на пенсії мають право на пенсію, пропорційну їх внескам та забезпечує достатній дохід. Жінки та чоловіки повинні мати рівні можливості для набуття пенсійних прав. Кожна людина похилого віку має право на ресурси, що забезпечують гідне життя.

16. Охорона здоров'я. Кожна людина має право на своєчасний доступ до недорогої, якісної профілактичної та лікувальної медичної допомоги.

17. Інклюзія людей з інвалідністю. Люди з інвалідністю мають право на допомогу з безробіття, що забезпечує гідне життя, послуги, що дозволяють їм брати участь на ринку праці та в суспільстві, а також на робоче середовище, адаптоване до їхніх потреб.

18. Довгостроковий догляд. Кожна людина має право на недорогі послуги довготривалого догляду хорошої якості, зокрема на послуги з догляду на дому та послуги за місцем проживання.

19. Житло та допомога бездомним. Бездомним повинен бути забезпечений доступ до соціального житла або якісної житлової допомоги. Вразливі верстви населення мають право на належну допомогу та захист від

примусового виселення. Бездомним має бути надано належне житло та послуги з метою сприяння їх соціальній інтеграції.

20. Доступ до основних послуг. Кожна людина має право на доступ до основних якісних послуг, включаючи водопостачання, санітарію, енергетику, транспорт, фінансові послуги та цифрові комунікації. Тим, хто їх потребує, має бути надано підтримку в доступі до таких послуг.

20 принципів Європейського стовпу соціальних прав є орієнтиром, що веде до сильної соціальної Європи, справедливої, інклюзивної та повної можливостей. Комісія вже представила кілька дій, що ґрунтуються на кожному принципі Основи, при цьому заплановані додаткові дії щодо подальшого зміцнення соціальних прав у ЄС. У рамках Плану дій Європейського компонента соціальних прав Комісія висунула конкретні ініціативи щодо реалізації Європейського компоненту соціальних прав. Реалізація Компонента є спільним зусиллям інститутів ЄС, національних, регіональних та місцевих властей, соціальних партнерів та громадянського суспільства. Більшість цих принципів регулюються законодавством ЄС, а інші є конкретними цілями, спрямованими на наслідки майбутнього соціального, економічного та технологічного розвитку. У Плані дій також пропонуються основні цілі, яких ЄС має досягти до 2030 року. Вони забезпечують зайнятість щонайменше 78% населення віком від 20 до 64 років, забезпечуючи, щоб не менше 60% усіх дорослих, які беруть участь у навчанні щороку, скорочуючи кількість людей, які перебувають під загрозою бідності та соціальної ізоляції, на 15 мільйонів.

Реалізація Компонента є спільною відповідальністю інститутів ЄС, національних, регіональних та місцевих адміністрацій, соціальних партнерів та громадянського суспільства. Багаторічна фінансова програма на 2021–2027 роки, NextGenerationEU та ESF+ будуть використовуватись для підтримки реформ та інвестицій.

Іншими рамковими стратегічними документами у цій галузі політики є:

1. Стратегія ЄС з гендерної рівності (2020-2025 рр.);
2. Стратегія прав людей з обмеженими можливостями (2021-2030 рр.);
3. Стратегічна рамкова програма з охорони праці та техніки безпеки (2021–2027 рр.).

Роль ЄС у реалізації соціальної політики впливає як із первісної ціннісної мети надання економічному суб'єкту сенсу, спрямованого на благополуччя його громадян, так і з необхідності вирішення нової ситуації. запроваджені Європейським Союзом, такі як, наприклад, свобода пересування та, як наслідок, необхідність вирішення проблем прав трудящих та соціального захисту через кордони. Таким чином, причини зрозумілі, але засоби залишаються складними та залежать від політичної волі та балансу між відмовою від суверенітету держав-членів (компетенції співтовариства) та міжурядовими угодами.

З метою реалізації принципу «Активна підтримка зайнятості» Єврокомісія вже виступила з низкою ініціатив: пакет підтримки зайнятості молоді, що включає комунікацію «Підтримка зайнятості молоді – міст до робочих місць для наступного покоління» [10], проєкт Рекомендації «Міст до праці», яка посилює Молодіжну гарантію, проєкт Рекомендації щодо професійно-технічної освіти та навчання, а також План дій щодо розвитку соціальної економіки та створення нових робочих місць, програму Ефективної активної підтримки зайнятості (EASE) [11].

Європейський Союз не має повноважень приймати закони в одній конкретній країні або, наприклад, пропонувати закон Європейського Союзу про безпритульність. Соціальна політика є компетенцією національних держав-членів за підтримки ЄС. Однак як реакція на постійно зростаючу економічну інтеграцію було також досягнуто прогресу у відновленні балансу важливості, що надається соціальним цілям. Держави-члени погодилися

встановити середньострокові цілі, показники та політичний тиск для спільної роботи та вирішення соціальних проблем. Це м'який правовий процес, тобто заснований на політичній підтримці та тиску. Цей процес отримав повне визнання та отримав назву «Відкритий метод координації» на Лісабонському саміті (2000 р.).

Інший приклад цього руху у бік певної міри зближення соціальної політики стався у 1999 році, коли Європейська комісія прийняла повідомлення про узгоджену стратегію соціального захисту, запропонувавши створити Комітет соціального захисту.

Комітет соціального захисту (SPC) – це консультативний політичний комітет ЄС для міністрів зайнятості та соціальних справ у Раді з зайнятості та соціальних питань (EPSCO), заснований Ніццьким договором (Договір про функціонування ЄС, стаття 160). Він складається з національних експертів та відстежує соціальні умови в ЄС та розробку політики соціального захисту у країнах-членах. Він повідомляє про соціальну інтеграцію, охорону здоров'я, довгостроковий догляд та пенсії в рамках відкритого методу соціальної координації, а також сприяє обговоренню та координації політичних підходів між національними урядами та Комісією.

Також парламент ЄС працює над наступними правилами[12].

1. Широкий спектр завдань. У порівнянні з рештою світу Європа має кращий рівень соціального захисту, а також займає високі місця за якістю життя та добробуту. Однак перед ним стоїть ціла низка проблем. Наслідки економічної кризи все ще глибоко відчуються в багатьох державах-членах, і хоча в багатьох країнах ситуація покращилася, всередині ЄС зберігаються великі відмінності. Рівень безробіття загалом знижується, але дуже різниться між країнами ЄС. Низький рівень народжуваності та старіння населення також кидають виклик стійкості систем соціального забезпечення.

2. Трудове життя трансформується завдяки технологічним інноваціям, глобалізації та розвитку сектору послуг. Нові бізнес-моделі в економіці спільного використання з більш гнучкими формами роботи стають все більш важливими. Пандемія Covid-19 також серйозно вплинула на соціальну політику, спонукавши ЄС вжити низку заходів для подолання наслідків цієї безпрецедентної кризи.

3. Соціальні права європейців, які працюють за кордоном. Правила ЄС щодо координації соціального забезпечення гарантують, що люди не втратять свій соціальний захист під час переїзду до іншої країни ЄС. У 2019 році депутати Європарламенту схвалили плани щодо створення Європейського управління праці, щоб забезпечити справедливе та просте застосування правил ЄС щодо мобільності робочої сили та координації соціального забезпечення. У 2018 році парламент затвердив нове законодавство про відрядження працівників, що забезпечує рівну оплату за рівну працю на тому самому місці.

4. Допомога безробітним та молоді. Європейський соціальний фонд, створений у 1957 році, є основним інструментом ЄС для сприяння зайнятості та соціальній інтеграції. Він допомогло мільйонам людей освоїти нові навички та знайти роботу. У червні 2021 року Європейський парламент ухвалив нові правила боротьби з безробіттям та бідністю в ЄС після пандемії. Оновлений та спрощений Європейський соціальний фонд+ орієнтований на дітей та молодь. Він об'єднує низку існуючих фондів та програм, поєднуючи їх ресурси. Європейський фонд адаптації до глобалізації надає підтримку працівникам, звільненим внаслідок зміни структури глобальної торгівлі, коли, наприклад, великі компанії закриваються або виробництво переміщується за межі ЄС. У 2021 році депутати Європарламенту ухвалили нові правила, розширивши сферу діяльності фонду, щоб пропонувати допомогу у разі великих подій реструктуризації, пов'язаних із цифровізацією,

автоматизацією та переходом до низьковуглецевої економіки[13]. Європейська мережа служб зайнятості (Eures) – це мережа мобільності робочих місць, яка надає інформацію, рекомендації, а також послуги з підбору та працевлаштування претендентам та роботодавцям.

Для вирішення проблеми безробіття серед молоді країни ЄС домовилися у 2013 році запустити «Гарантію молоді» - ініціативу ЄС, покликану надати кожній людині віком до 25 років якісну пропозицію працевлаштування, продовження освіти, учнівства чи стажування протягом чотирьох місяців після втрати роботи чи стажування, залишивши формальну освіту. Європейський корпус солідарності, створений наприкінці 2016 року, прагне створити молодим людям можливість займатися волонтерством або працювати в проектах, які приносять користь спільнотам та людям по всій Європі. 2021 року депутати Європарламенту розширили сферу діяльності Європейського корпусу солідарності, включивши до нього гуманітарну роботу (раніше це була окрема програма), вперше зробивши його окремою програмою волонтерства із власним бюджетом.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС

2.1. Основні положення та моделі соціальної політики ЄС

Європейський стовп соціальних прав, схвалений у листопаді 2017 року, ґрунтується на 20 ключових принципах, структурованих навколо: рівні можливості та доступ до ринку праці; справедливі умови праці; а також соціальний захист та інклюзія. 4 березня 2021 року Європейська комісія представила свій план дій щодо повного впровадження Стовпа, перетворивши принципи на конкретні дії на благо громадян ЄС, а також підтримавши відновлення після пандемії COVID-19. У ньому викладено три

цїлі на рівні ЄС, які мають бути досягнуті до 2030 року і які допоможуть спрямовувати національну політику та реформи:

- до 2030 року не менше 78% населення віком від 20 до 64 років мають бути працевлаштовані;
- не менше 60% всіх дорослих повинні брати участь у навчаннях щороку;
- до 2030 року кількість людей, схильних до ризику бідності або соціального відчуження, повинна скоротитися як мінімум на 15 мільйонів осіб, у тому числі не менше ніж на 5 мільйонів дітей.

Реалізація цього компонента багато в чому залежить від дій держав-членів, які в першу чергу відповідають за зайнятість, професійну підготовку та соціальну політику. Комісія надає підтримку державам-членам у досягненні цих цілей, забезпечуючи керівництво та координацію національної економічної та соціальної політики в рамках процесу Європейського семестру, включаючи відповідні рекомендації для конкретних країн, з метою зміцнення політики у сфері зайнятості та соціальної політики, а також інвестування у соціальні послуги та соціальну інфраструктуру.

У сфері соціальної політики у червні 2021 року Комісія запустила Європейську платформу боротьби з бездомністю, а у вересні 2022 року представила нову Європейську стратегію з догляду, що включає ініціативу щодо довгострокового догляду та перегляд Барселонських цілей.

Також у 2022 році вона висунула пропозицію щодо рекомендації Ради щодо мінімального доходу. Крім того, у 2021 році було створено експертну групу високого рівня для вивчення майбутньої держави загального добробуту.

Європейська мережа аналізу соціальної політики (ESPAN), створена Комісією у 2014 році, надає незалежну інформацію, аналіз та експертизу в

галузі соціальної політики. Принципи, викладені у Соціальному компоненті, забезпечують широку основу розробки нових ініціатив.

Політика згуртування ЄС, зокрема Європейський соціальний фонд, є одним із ключових стовпів соціального виміру ЄС: політика згуртування, можливо, є найбільш відчутним проявом солідарності між європейськими регіонами та державами-членами. З моменту свого створення в 1957 році ESF значно розширився, ставши ключовим джерелом фінансування професійного навчання та підтримки пошуку роботи. Це стало ще важливішим після економічної та фінансової кризи 2008 року, Стратегії «Європа-2020» та Європейського семестру, коли витрачання коштів ЄС все частіше залежить від дотримання цілей цих всеосяжних рамок.

Відповідальність за політику зайнятості та соціальної інтеграції насамперед несуть країни ЄС. Це означає, що національні уряди приймають рішення з таких питань, як регулювання заробітної плати, пенсійні системи та пенсійний вік, а також допомога по безробіттю. Тим не менш, протягом багатьох років ЄС підтримує держави-члени законами, фондами та інструментами для кращої координації національної політики, сприяння зайнятості, покращення умов життя та праці, забезпечення належного соціального захисту та боротьби із соціальним відчуженням.

Основні заходи у сфері зайнятості та соціальної політики:

1. Соціальні права європейців, які працюють за кордоном. Римський договір (1957 р.) вже включав основні принципи, такі як право трудящих на вільне пересування в межах ЄС. Щоб зробити цю мобільність можливою, протягом багатьох років було прийнято додаткові положення, такі як правила взаємного визнання дипломів, гарантії медичного обслуговування за кордоном та гарантії щодо вже набутих пенсійних прав. У 2018 році країни ЄС затвердили нове законодавство про відрядження працівників, щоб забезпечити рівну оплату за рівну працю в різних країнах. Правила ЄС щодо

координації соціального забезпечення гарантують, що люди не втратять свій соціальний захист під час переїзду до іншої країни ЄС. Перегляд цього законодавства обговорюється в Раді, але угоди з Європейським парламентом про продовження переговорів поки що не досягнуто.

2. Стабільна та адаптована зайнятість. У 2022 році Рада ухвалила рекомендацію про справедливий перехід до кліматичної нейтральності. У ньому містяться рекомендації щодо надання підтримки якісної зайнятості та основна увага приділяється заходам у галузі освіти та професійної підготовки.

3. Освіта, професійна підготовка та навчання протягом усього життя. У 2022 році Рада прийняла рекомендацію щодо індивідуальних навчальних рахунків. Її мета – допомогти дорослим працездатного віку підвищити та адаптувати свої навички у контексті «зелених» та цифрових технологій. Рада також прийняла рекомендацію щодо стимулювання навчання на користь «зеленого» переходу та сталого розвитку. Це має вирішальне значення для того, щоб учні різного віку набували знань, необхідних для більш стійкого способу життя, набували навичок, необхідних в умовах мінливого ринку праці, і вживали дій для стійкого майбутнього. Для зміцнення навчання протягом усього життя Рада рекомендує державам-членам прийняти європейський підхід до мікрокваліфікацій і, зокрема, застосовувати загальне визначення ЄС, стандарти ЄС та ключові принципи для розробки та видачі мікрокваліфікацій. Рада також прийняла рекомендацію про стимулювання навчання на користь «зеленого» переходу та сталого розвитку.

4. Поліпшення умов праці. У ЄС прийнято правила щодо умов праці, таких як робочий час або неповний робочий день, а також законодавство щодо боротьби з дискримінацією на робочому місці та забезпечення здоров'я та безпеки працівників. ЄС встановив правила ЄС, які сприяють встановленню адекватних встановлених законом мінімальних заробітних

плат у Європі та допомагають покращити умови праці та життя працівників у Європі. У 2019 році в ЄС було ухвалено правила, які вводять нові мінімальні права щодо прозорості та передбачуваності умов праці. Ці правила покликані захистити всіх працівників у ЄС, включаючи найуразливіших працівників за нетиповими контрактами та на нестандартних роботах, таких як працівники гіг-економіки.

Станом на 1 січня 2024 року 22 із 27 держав-членів ЄС мали національну мінімальну заробітну плату, включаючи Кіпр (станом на 1 січня 2023 року). Країнами ЄС, які не мають національної мінімальної заробітної плати, були Данія, Італія, Австрія, Фінляндія та Швеція. Щомісячна мінімальна заробітна плата дуже варіюється в різних державах-членах ЄС: від 477 євро в Болгарії до 2 571 євро в Люксембурзі.

З десяти країн-кандидатів та потенційних кандидатів вісім мали національну мінімальну заробітну плату (Чорногорія, Молдова, Північна Македонія, Грузія, Албанія, Сербія, Туреччина та Україна) чого не можна сказати ні про Боснію та Герцеговину, ні про Косово.

Залежно від рівня їхньої національної мінімальної заробітної плати до вирахування податків, що діє на 1 січня 2024 року, вираженої в євро (€), відповідні держави-члени ЄС можуть бути поділені на три різні групи:

Група 1 з мінімальною заробітною платою понад 1 500 євро на місяць. До цієї групи входять: Люксембург, Ірландія, Нідерланди, Німеччина, Бельгія та Франція. Мінімальна заробітна плата варіювалася від €1767 у Франції до €2571 у Люксембурзі.

Група 2 з мінімальною заробітною платою вище €1000 і нижче €1500 на місяць. До цієї групи входять: Іспанія та Словенія. Їхня національна мінімальна заробітна плата становила 1 254 євро в Словенії та 1 323 євро в Іспанії.

Група 3 з мінімальною заробітною платою, яка дорівнює або нижче 1 000 євро на місяць. До цієї групи входять: Кіпр, Польща, Португалія, Мальта, Литва, Греція, Хорватія, Естонія, Чехія, Словаччина, Латвія, Угорщина, Румунія та Болгарія. Мінімальна заробітна плата варіювалася від 477 євро у Болгарії до 1000 євро на Кіпрі.

Усі країни-кандидати та потенційні країни-кандидати з національною мінімальною заробітною платою, за якими є дані, належать до групи 3, з рівнями мінімальної заробітної плати від 360 євро у Північній Македонії до 613 євро у Туреччині.

У відповідь на зростання викликів платформної економіки ЄС працює над новими правилами роботи платформ. ЄС також хоче забезпечити належний баланс між роботою та особистим життям для всіх працівників. У 2019 році країни ЄС ухвалили нові правила, які дозволяють краще поєднувати роботу та особисте життя співробітників та зміцнювати права батьків та опікунів.

5. Європейське управління з праці. У 2019 році країни ЄС також схвалили плани щодо створення Європейського органу з праці для забезпечення справедливого та простого застосування правил ЄС щодо мобільності робочої сили та координації соціального забезпечення.

6. Охорона праці та техніка безпеки. Крім того, країни ЄС регулярно оновлюють законодавство ЄС про захист людей на робочому місці, наприклад, встановлюючи суворіші граничні значення впливу шкідливих хімічних речовин, наприклад, азбесту.

7. Соціальна інтеграція та рівні можливості. ЄС також вжив заходів для забезпечення рівності та соціальної інтеграції у суспільстві. Договори закріплюють право на рівність між жінками та чоловіками та встановлюють принцип рівної оплати праці для жінок та чоловіків.

У ЄС діють правила, що направлені на те, щоб:

- сприяти більш збалансованому представництву чоловіків та жінок у радах директорів компаній, акції яких котируються на біржі;
- забезпечити прозорість оплати праці;
- зробити незаконною дискримінацію людей за ознакою їхньої расової чи етнічної приналежності;
- зробити доступні послуги для інвалідів.

Громадяни ЄС також захищені від дискримінації під час прийому на роботу та у сфері зайнятості.

Отже, в країнах ЄС прийнято правила щодо умов праці, таких як робочий час або неповний робочий день, а також законодавство щодо боротьби з дискримінацією на робочому місці та забезпечення здоров'я та безпеки працівників. ЄС встановив правила ЄС, які сприяють встановленню адекватних встановлених законом мінімальних заробітних плат у Європі та допомагають покращити умови праці та життя працівників у Європі. В ЄС було ухвалено правила, які вводять нові мінімальні права щодо прозорості та передбачуваності умов праці. Ці правила покликані захистити всіх працівників у ЄС, включаючи найуразливіших працівників за нетиповими контрактами та на нестандартних роботах, таких як працівники гіг-економіки. У відповідь на зростання викликів платформної економіки ЄС працює над новими правилами роботи платформ. ЄС також хоче забезпечити належний баланс між роботою та особистим життям для всіх працівників. Також країни ЄС ухвалили нові правила, які дозволяють краще поєднувати роботу та особисте життя співробітників та зміцнювати права батьків та опікунів.

2.2. Оцінка стану соціально-демографічних показників країн ЄС

Після першої перерви у зростанні населення у 2020 та 2021 роках через вплив пандемії Covid-19 населення Європейського союзу у 27 країнах знову збільшилось у 2022 році з 446,7 мільйона осіб на 1 січня 2022 року до 448,4 мільйона осіб на 1 січня 2023 року.

Таблиця 2.1 – Динаміка населення країн ЄС в 2018-2022 рр., млн. осіб

Країни	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту, за рік	Темп приросту, за 3 роки
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	446,66	447,02	447,35	446,90	447,79	0,20	0,10
Зона євро – 20 країн (з 2023 р.)	345,81	346,17	346,62	346,70	348,18	0,43	0,45
Зона євро – 19 країн (2015-2022 рр.)	341,72	342,11	342,57	342,72	344,33	0,47	0,51
Бельгія	11,43	11,49	11,54	11,59	11,68	0,81	1,23
Болгарія	7,03	6,98	6,93	6,88	6,64	-3,41	-4,19
Чехія	10,63	10,67	10,70	10,51	10,67	1,58	-0,24
Данія	5,79	5,81	5,83	5,86	5,90	0,79	1,23
Німеччина	82,91	83,09	83,16	83,20	83,80	0,72	0,77
Естонія	1,32	1,33	1,33	1,33	1,35	1,35	1,45
Ірландія	4,87	4,93	4,99	5,03	5,17	2,63	3,62
Греція	10,73	10,72	10,70	10,57	10,44	-1,25	-2,45
Іспанія	46,80	47,13	47,37	47,42	47,76	0,72	0,83
Франція	67,16	67,39	67,57	67,76	68,07	0,44	0,73
Хорватія	4,09	4,07	4,05	3,95	3,86	-2,35	-4,71
Італія	60,42	59,73	59,44	59,13	59,01	-0,20	-0,72
Кіпр	0,87	0,88	0,89	0,90	0,91	1,37	2,32
Латвія	1,93	1,91	1,90	1,88	1,88	-0,27	-1,11
Литва	2,80	2,79	2,79	2,80	2,83	1,10	1,32
Люксембург	0,61	0,62	0,63	0,64	0,65	2,04	3,60
Угорщина	9,78	9,77	9,75	9,71	9,64	-0,67	-1,08
Мальта	0,48	0,50	0,52	0,52	0,53	2,50	3,14
Нідерланди	17,23	17,34	17,44	17,53	17,70	0,96	1,49
Австрія	8,84	8,88	8,92	8,96	9,04	0,96	1,40
Польща	37,97	37,97	37,90	37,75	37,20	-1,44	-1,83
Португалія	10,28	10,29	10,30	10,36	10,41	0,46	1,09
Румунія	19,47	19,37	19,27	19,12	19,05	-0,38	-1,13
Словенія	2,07	2,09	2,10	2,11	2,11	0,19	0,46
Словацьчина	5,45	5,45	5,46	5,45	5,43	-0,28	-0,50
Фінляндія	5,52	5,52	5,53	5,54	5,56	0,27	0,48
Швеція	10,18	10,28	10,35	10,42	10,49	0,68	1,29

Джерело: складено автором на підставі [49]

Чисельність населення окремих держав-членів ЄС на 1 січня 2023 р. варіювалася від 0,5 млн осіб на Мальті до 84,4 млн осіб у Німеччині. Станом на 1 січня 2023 року Німеччина, Франція та Італія разом становили майже половину (47%) всього населення ЄС.

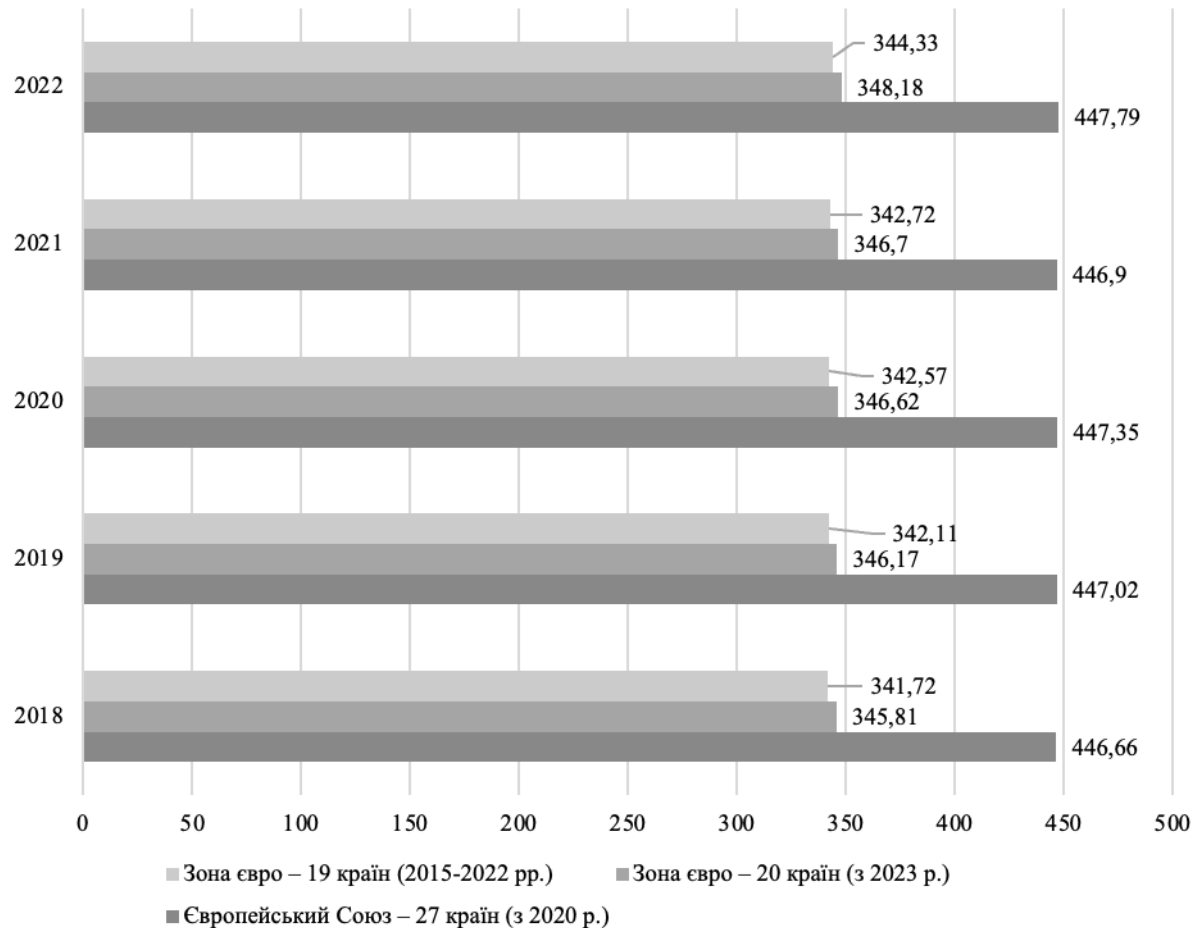

Рисунок 2.1 – Динаміка населення в країнах ЄС в 2018-2022 рр., млн. осіб

Джерело: складено автором на підставі [49]

У той час як населення ЄС загалом незначно збільшилося протягом 2022 року (1,7 на 1 000 осіб), зміна була нерівномірно розподілена по державах-членах ЄС: у 20 державах-членах спостерігалось зростання чисельності населення, тоді як у 7 державах-членах чисельність населення скоротилася. Найвищі темпи приросту населення у 2022 році були

зафіксовані на Мальті (41,2 на 1000 осіб), Чехії (29,1) та Ірландії (26,2), у той час як у Греції (-6,3), Болгарії (-5,4) та Польщі (-3,7) було зафіксовано найбільше зниження).

Негативна природна зміна (більше смертей, ніж народжень) перевершила позитивне сальдо міграції. Зростання населення, що спостерігається, значною мірою можна пояснити посиленням міграційних потоків після COVID-19 і масовим припливом переміщених осіб з України, які отримали статус тимчасового захисту в державах-членах ЄС, в результаті російського вторгнення в лютому 2022 року.

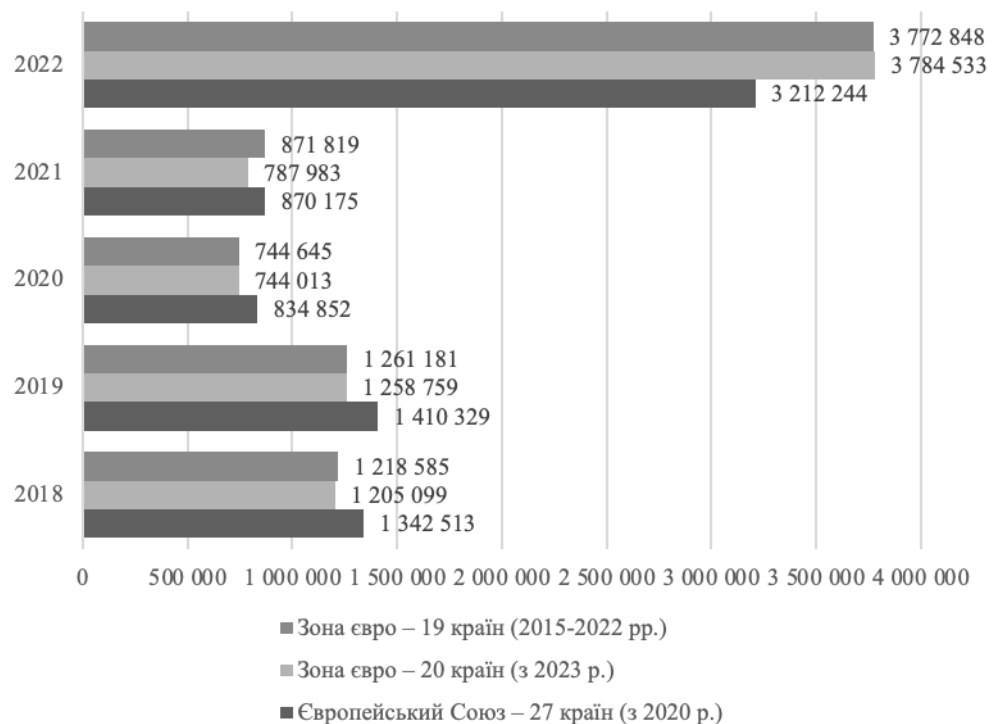

Рисунок 2.2 – Динаміка чистої міграції в країни ЄС в 2018-2022 рр.,
осіб

Джерело: складено автором на підставі [49]

За триваліший період населення ЄС зросло з 354,5 млн осіб у 1960 році до 448,4 млн осіб на 1 січня 2023 року, збільшившись на 93,9 млн осіб. В останні десятиліття темпи зростання населення поступово сповільнювалися:

наприклад, у період з 2005 по 2022 рік населення ЄС збільшувалося в середньому приблизно на 0,8 млн. осіб на рік порівняно із середнім приростом близько 3,0 млн. осіб на рік у 1960-х роках.

За триваліший період населення ЄС зросло з 354,5 млн осіб у 1960 році до 448,4 млн осіб на 1 січня 2023 року, збільшившись на 93,9 млн осіб. В останні десятиліття темпи зростання населення поступово сповільнювалися: наприклад, у період з 2005 по 2022 рік населення ЄС збільшувалося в середньому приблизно на 0,8 млн. осіб на рік порівняно із середнім приростом близько 3,0 млн. осіб на рік у 1960-х роках.

Зміни чисельності населення – демографічний баланс і загальні показники на національному рівні країн ЄС в 2018-2022 рр. відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Зміни чисельності населення – демографічний баланс і загальні показники на національному рівні країн ЄС в 2018-2022 рр., осіб[49]

Країни	2018	2019	2020	2021	2022
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	893 595	925 952	-277 742	-338 625	1 933 404
Зона євро – 20 країн (з 2023 р.)	897 524	919 808	-35 567	61 442	2 863 029
Зона євро – 19 країн (2015-2022 рр.)	926 771	937 889	-13 757	171 482	2 874 440
Бельгія	56 930	66 921	32 327	62 856	125 173
Болгарія	-49 995	-48 557	-34 934	-77 611	-391 227
Чехія	39 745	44 139	7 838	21 871	310 822
Данія	24 891	16 682	17 282	33 375	59 234
Німеччина	226 862	147 498	-11 680	82 093	1 121 721
Естонія	5 687	4 156	1 092	1 728	34 088
Ірландія	73 848	60 200	41 884	53 680	211 391
Греція	-16 566	-6 034	-39 933	-218 850	-45 800
Іспанія	278 613	395 554	66 081	34 198	652 468
Франція	264 247	195 060	171 151	215 243	215 924
Хорватія	-29 247	-18 081	-21 810	-174 050	-11 411
Італія	-124 427	-175 185	-405 275	-206 080	-32 932
Кіпр	11 663	12 106	8 002	8 698	15 996
Латвія	-14 411	-12 293	-14 452	-17 466	7 251
Литва	-14 717	-94	1 590	10 318	51 281
Люксембург	11 889	12 214	8 622	10 667	15 412
Угорщина	-5 615	-3 230	-38 754	-41 762	-89 266
Мальта	17 858	21 005	1 536	4 871	21 080
Нідерланди	101 079	125 422	67 830	115 257	220 619
Австрія	36 508	42 289	31 600	46 265	125 843
Польща	-3 875	-14 674	-118 137	-185 754	-900 511
Португалія	-14 410	19 292	2 343	-19 578	115 324

Румунія	-119 023	-85 620	-127 176	-159 207	12 093
Словенія	14 028	14 953	13 116	-1 797	9 792
Словаччина	7 301	7 452	1 908	-25 069	-5 920
Фінляндія	4 789	7 373	8 501	14 448	15 729
Швеція	109 943	97 404	51 706	73 031	69 230

Джерело: складено автором на підставі [49]

До 2011 р. природний рух населення ЄС був позитивним, хоча й зменшувався, а з 2012 р. – негативним, при цьому в ЄС було зареєстровано більше смертей, ніж народжень. Таким чином, загальна зміна після 2011 р. (позитивна до 2019 р., коли в період із січня 2012 р. по січень 2020 р. населення збільшилася на 7,5 млн. осіб) зумовлено чистою міграцією.

Якщо у 2020 та 2021 роках (позитивна) чиста міграція вже не компенсувала негативних природних змін до ЄС, то у 2022 році тенденція змінилася на протилежну, і, як наслідок, загальна чисельність населення ЄС почала збільшуватися.

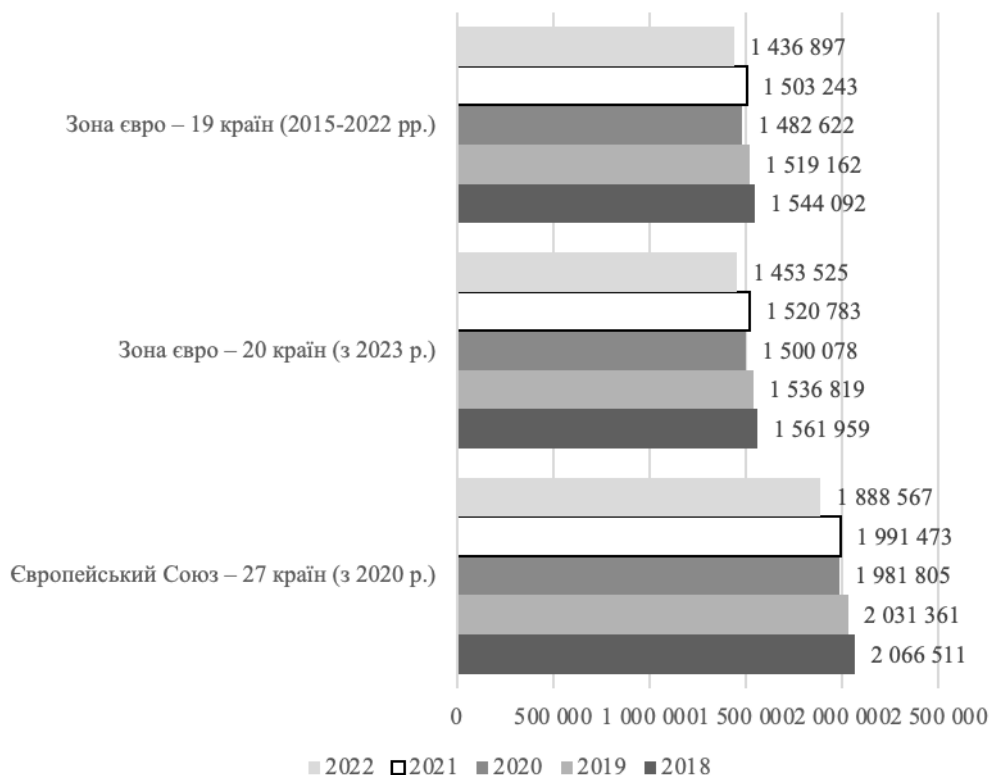

Рисунок 2.3 – Динаміка народжуваності в країнах ЄС в 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на підставі [49]

У 2022 році смертність у ЄС продовжувала перевищувати кількість народжуваність, що призвело до вищезгаданої негативної природної зміни чисельності населення.

На рис. 2.4 відображено ТОП-5 країн ЄС за рівнем народжуваності в 2018-2022 рр.

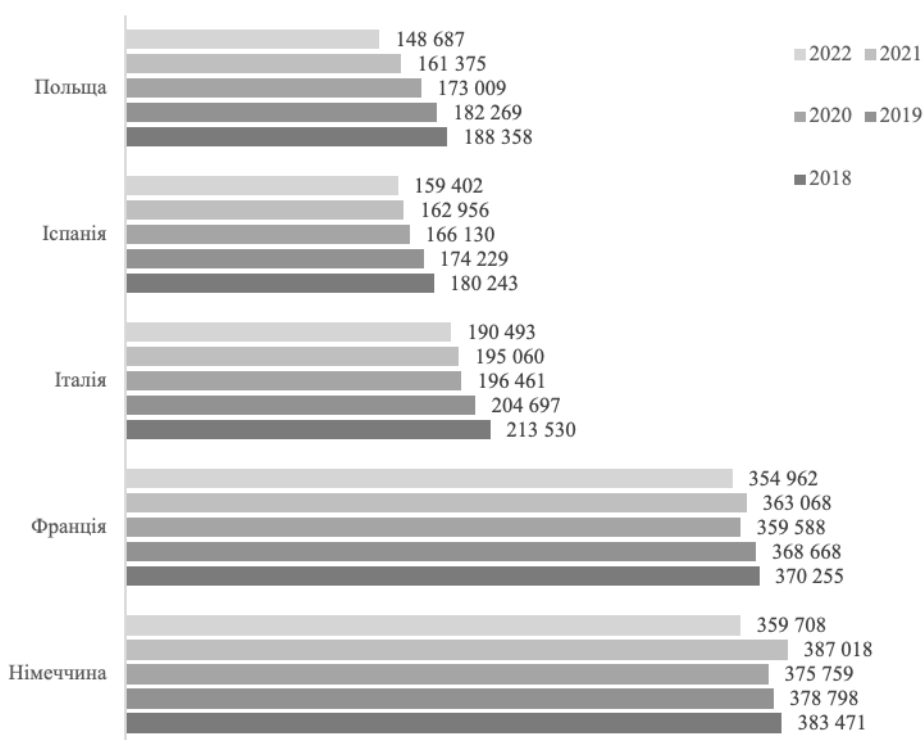

Рисунок 2.4 – Динаміка народжуваності в країнах ЄС в 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на підставі [49]

Загальний приріст, який був зафіксований у 2022 році для населення ЄС, був зумовлений виключно (позитивною) чистою міграцією (і статистичним коригуванням), тоді як кількість смертей (5,15 млн. осіб) перевищила кількість народжених (3,86 млн. осіб).

Таблиця 2.3 – Динаміка смертності населення в країнах ЄС в 2018-2022 рр. [49]

Країни	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту,	Темп приросту,
--------	------	------	------	------	------	----------------	----------------

						за рік	за 3 роки
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	4694,63	4653,03	5184,08	5297,29	5158,35	-2,62	-0,50
Зона євро – 20 країн (з 2023 р.)	3515,36	3490,37	3860,35	3848,12	3906,92	1,53	1,21
Зона євро – 19 країн (2015-2022 рр.)	3462,65	3438,58	3803,32	3785,41	3849,94	1,70	1,23
Бельгія	110,69	108,78	126,90	112,33	116,42	3,64	-8,25
Болгарія	108,53	108,08	124,74	149,00	118,81	-20,26	-4,75
Чехія	112,92	112,36	129,29	139,89	120,22	-14,06	-7,02
Данія	55,23	53,96	54,65	57,15	59,44	3,99	8,77
Німеччина	954,87	939,52	985,57	1023,69	1066,34	4,17	8,20

Продовження таблиці 2.3

Естонія	15,75	15,40	15,81	18,59	17,32	-6,84	9,51
Ірландія	31,14	30,96	32,39	34,29	35,00	2,06	8,07
Греція	120,30	124,97	131,05	143,92	139,92	-2,78	6,77
Іспанія	425,15	416,10	492,45	449,15	461,95	2,85	-6,19
Франція	609,75	613,39	669,06	661,78	675,27	2,04	0,93
Хорватія	52,71	51,79	57,02	62,71	56,98	-9,14	-0,08
Італія	633,13	634,42	740,32	701,35	715,08	1,96	-3,41
Кіпр	5,77	6,24	6,42	7,20	7,30	1,29	13,59
Латвія	28,82	27,72	28,85	34,60	30,73	-11,18	6,51
Литва	39,57	38,28	43,55	47,75	42,88	-10,18	-1,52
Люксембург	4,32	4,28	4,61	4,49	4,45	-0,89	-3,47
Угорщина	131,25	129,89	141,33	156,13	136,82	-12,37	-3,19
Мальта	3,69	3,69	4,08	4,16	4,23	1,61	3,57
Нідерланди	153,36	151,89	168,68	170,97	170,11	-0,50	0,85
Австрія	83,98	83,39	91,60	91,96	93,33	1,49	1,89
Польща	414,20	409,71	477,36	519,52	448,45	-13,68	-6,06
Португалія	113,05	111,79	123,40	124,80	124,31	-0,39	0,74
Румунія	264,96	259,89	298,26	335,53	272,95	-18,65	-8,48
Словенія	20,49	20,59	24,02	23,26	22,49	-3,31	-6,35
Словацьчина	54,29	53,23	59,09	73,46	59,58	-18,89	0,84
Фінляндія	54,53	53,95	55,49	57,66	63,22	9,64	13,93
Швеція	92,19	88,77	98,12	91,96	94,74	3,02	-3,45

Джерело: складено автором на підставі [49]

Отже, природний приріст населення ЄС (-1,3 млн. осіб) був нижчим за чисту міграцію та статистичне коригування (+2,9 млн.), що призвело до збільшення населення майже на 1,7 млн. осіб. Чиста міграція збільшилася в абсолютному значенні з +1,1 млн. у 2021 році до +2,9 млн. у 2022 році.

Таблиця 2.4 – Динаміка природнього руху населення в країнах ЄС в 2018-2022 рр. [49]

Країни	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту,	Темп приросту,
--------	------	------	------	------	------	----------------	----------------

						за рік	за 3 роки
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	-448 918	-484 377	-1112594	-1208800	-1278840	5,79	14,94
Зона євро – 20 країн (з 2023 р.)	-307 575	-338 951	-779 580	-726 541	-921 504	26,83	18,21
Зона євро – 19 країн (2015-2022 рр.)	-291 814	-323 292	-758 402	-700 337	-898 408	28,28	18,46
Бельгія	7 626	8 912	-12 546	6 018	-2 329	-138,70	-81,44
Болгарія	-46 329	-46 545	-65 649	-90 317	-62 218	-31,11	-5,23
Чехія	1 116	-131	-19 089	-28 098	-18 920	-32,66	-0,89
Данія	6 244	7 209	6 292	6 321	-1 005	-115,90	-115,97
Німеччина	-167 351	-161 430	-212 428	-228 195	-327 522	43,53	54,18
Естонія	-1 384	-1 302	-2 602	-5 315	-5 669	6,66	117,87
Ірландія	29 882	28 330	23 572	26 261	19 411	-26,08	-17,65
Греція	-33 856	-41 202	-46 283	-58 577	-64 000	9,26	38,28
Іспанія	-54 326	-57 355	-151 812	-112 326	-133 250	18,63	-12,23

Продовження таблиці 2.4

Франція	149 452	140 620	66 711	80 823	51 262	-36,57	-23,16
Хорватія	-15 761	-15 659	-21 178	-26 204	-23 096	-11,86	9,06
Італія	-193 386	-214 333	-335 425	-301 097	-321 744	6,86	-4,08
Кіпр	3 561	3 309	3 508	3 107	2 902	-6,60	-17,27
Латвія	-9 506	-8 933	-11 302	-17 180	-14 777	-13,99	30,75
Литва	-11 425	-10 888	-18 403	-24 416	-20 816	-14,74	13,11
Люксембург	1 956	1 947	1 850	2 201	2 046	-7,04	10,59
Угорщина	-37 780	-36 792	-47 519	-62 128	-47 154	-24,10	-0,77
Мальта	756	662	330	232	79	-65,95	-76,06
Нідерланди	15 162	17 795	3	8 469	-2 608	-130,79	-87033,33
Австрія	1 560	1 566	-7 996	-5 884	-10 705	81,93	33,88
Польща	-26 022	-34 755	-122 046	-188 006	-143 316	-23,77	17,43
Португалія	-26 031	-25 214	-38 866	-45 220	-40 640	-10,13	4,56
Румунія	-62 219	-60 169	-99 956	-142 336	-94 720	-33,45	-5,24
Словенія	-900	-1 260	-5 249	-4 277	-4 865	13,75	-7,32
Словаччина	3 346	3 820	-2 439	-16 896	-6 915	-59,07	183,52
Фінляндія	-6 950	-8 336	-9 025	-8 065	-18 268	126,51	102,42
Швеція	23 647	25 757	14 953	22 305	9 997	-55,18	-33,14

Джерело: складено автором на підставі [49]

З середини 1980-х. чиста міграція до ЄС значно зросла і з 1990-х років. стала основним чинником, визначальним зростання населення. З 1961 року розрив між народженням та смертністю в ЄС значно скоротився, а у 2012 році природний приріст населення став негативним, коли кількість смертей перевищила кількість народжень.

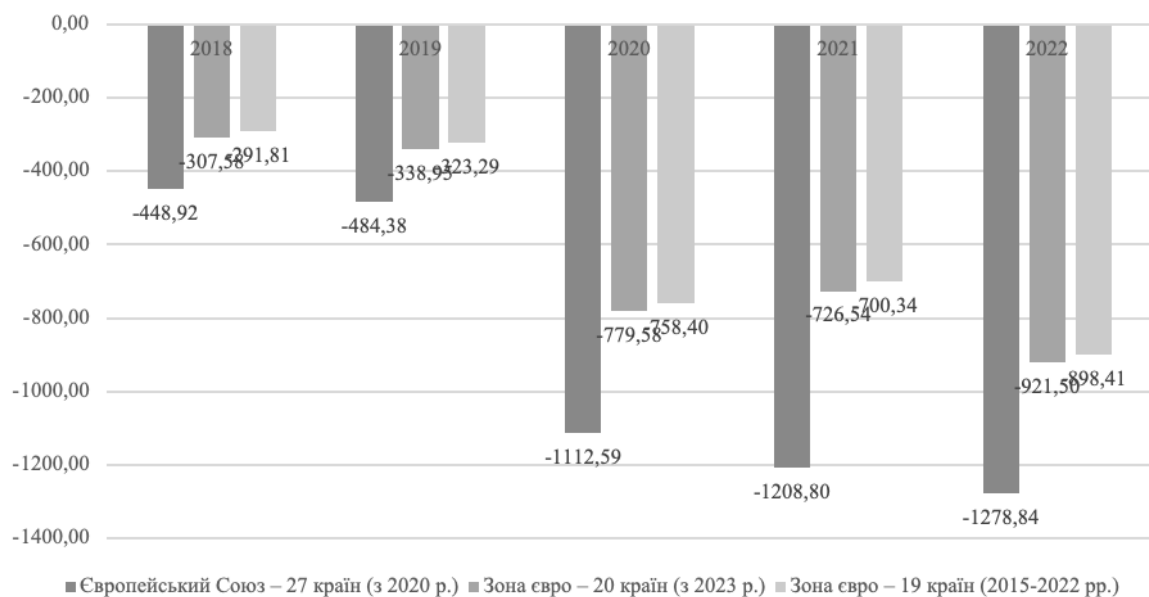

Рисунок 2.5 – Динаміка природнього руху населення в країнах ЄС в 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на підставі [49]

Очікується, що кількість смертей і надалі зростатиме через старіння населення, і, якщо припустити, що коефіцієнт народжуваності залишиться на відносно низькому рівні, негативні природні зміни (більше смертей, ніж народжень) можуть продовжитися. Якщо це так, то загальне скорочення чи зростання населення ЄС у майбутньому, ймовірно, значною мірою буде залежати від внеску чистої міграції.

Аналізуючи два компоненти зміни чисельності населення національних даних, можна виділити вісім типів зміни чисельності населення, розрізняючи зростання чи спад і відносні ваги природного зміни та чистої міграції. Протягом 2022 року шість країн ЄС (Ірландія, Кіпр, Люксембург, Швеція, Франція та Мальта) показали позитивний природний приріст населення. Загалом 21 держава-член ЄС мала негативні показники природної зміни, при цьому смертність перевищила кількість народжень у Болгарії (-9,6 на 1 000 осіб), за нею слідує Латвія (-7,9) та Литва (-7,4). У відносному вираженні 26 держав-членів ЄС мали позитивні показники чистої міграції: Мальта (41,0 на 1 000 осіб), Чехія (30,9) та Естонія (29,5) мали найвищі загальні показники

чистої міграції у 2022 році, у той час як Греція (-0,2 на 1 000 осіб) була єдиною країною-членом, у якій було зафіксовано негативний чистий коефіцієнт чистої міграції.

Серед 20 держав-членів ЄС, де населення збільшилось у 2022 році, шість країн (Ірландія, Франція, Кіпр, Люксембург, Мальта та Швеція) зафіксували як природний приріст, так і позитивну чисту міграцію, що сприяє зростанню населення. У 14 державах-членах ЄС (Бельгія, Чехія, Данія, Німеччина, Естонія, Іспанія, Латвія, Литва, Нідерланди, Австрія, Португалія, Румунія, Словенія та Фінляндія) позитивна міграція була рушійною силою зростання населення, тоді як природна зміна чисельності населення було негативним.

З 7 держав-членів ЄС, які повідомили про скорочення рівня чисельності населення протягом 2022 року, лише у Греції зафіксовано скорочення чисельності населення через негативну природну зміну та негативну чисту міграцію. Для решти шести країн (Болгарія, Хорватія, Італія, Угорщина, Польща та Словаччина) ефект позитивної міграції виявився недостатнім для компенсації негативної природної зміни.

У 2017 році Європейська комісія, Європейський парламент та Рада спільно представили Європейський план дій щодо забезпечення соціальних прав, спрямований на сприяння створенню справедливих та ефективних ринків праці та систем соціального забезпечення по всій Європі. Для досягнення цієї мети ЄС поставив перед собою три цілі на 2030 рік, однією з яких є досягнення рівня зайнятості 78%.

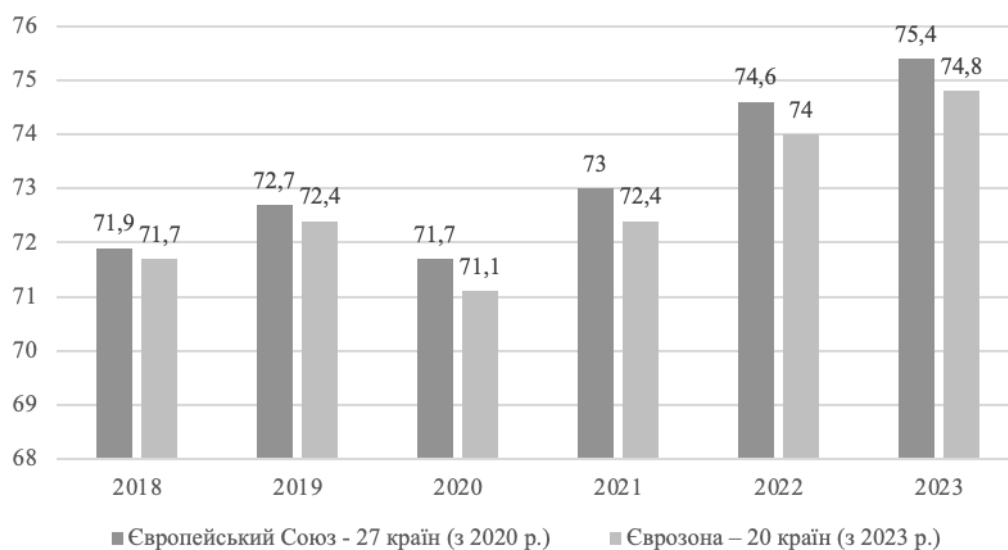

Рисунок 2.6 – Динаміка рівня зайнятості населення в 2018-2023 рр., %
Джерело: складено автором на підставі [49]

У 2022 році кількість зайнятих людей віком від 20 до 64 років у ЄС склала 193 458 000 осіб, що становила 74,6 % від усіх людей у відповідній віковій групі. У державах-членах ЄС 11 країн повідомили про те, що рівень зайнятості перевищив 78%, тоді як в 11 країнах він упав у діапазоні від 70% до 78%, а в решті п'яти країн рівень зайнятості був нижче 70%.

В 2023 році рівень зайнятості був зафіксований на рівні 75,4%, що стало рекордним показником за 5 років. Рівень зайнятості у п'яти державах-членах ЄС в 2023 році перевищив 81% - Нідерланди лідирують з 82,9% в 2022 році та 83,5% в 2023 році, за ними прямують Швеція (82,2% в 2022 р. та 82,7% в 2023 р.), Естонія (81,9% в 2022 р. та 82,1% в 2023 р.), Чехія (81,3% в 2022 р. та 81,7% в 2023 р.) та Мальта (81,1% в 2022 р. та 81,7% в 2023 р.).

Таблиця 2.5 – Динаміка рівня зайнятості населення в 2018-2023 рр., %

Країна	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Темп приросту, за рік	Темп приросту, за 3 роки
Європейський Союз - 27 країн (з 2020 р.)	71,9	72,7	71,7	73,0	74,6	75,4	0,80	2,40
Єврозона – 20 країн (з 2023 р.)	71,7	72,4	71,1	72,4	74,0	74,8	0,80	2,40

Бельгія	69,7	70,5	69,7	70,6	71,9	72,1	0,20	1,50
Болгарія	71,7	74,3	72,7	73,2	75,9	76,2	0,30	3,00
Чехія	79,9	80,3	79,7	80,0	81,3	81,7	0,40	1,70
Данія	77,5	78,3	77,8	79,0	80,1	79,8	-0,30	0,80
Німеччина	78,9	79,6	78,2	79,4	80,7	81,3	0,60	1,90
Естонія	79,7	80,5	79,1	79,3	81,9	82,1	0,20	2,80
Ірландія	74,0	75,0	72,1	74,9	78,2	79,1	0,90	4,20
Греція	59,0	60,8	58,3	62,6	66,3	67,4	1,10	4,80
Іспанія	67,0	68,0	65,7	67,7	69,5	70,7	1,20	3,00
Франція	72,0	72,3	72,1	73,2	74,0	74,4	0,40	1,20
Хорватія	65,2	66,7	66,9	68,2	69,7	70,7	1,00	2,50
Італія	63,0	63,5	61,9	62,7	64,8	66,3	1,50	3,60
Кіпр	73,9	75,7	74,9	75,9	77,9	78,9	1,00	3,00
Латвія	76,8	77,3	76,9	75,3	77,0	77,5	0,50	2,20
Литва	77,8	78,2	76,7	77,4	79,0	78,5	-0,50	1,10
Люксембург	72,1	72,8	72,1	74,1	74,8	74,8	0,00	0,70
Угорщина	76,7	77,6	77,5	78,8	80,2	80,7	0,50	1,90
Мальта	74,9	75,6	76,0	77,8	80,1	81,7	1,60	3,90
Нідерланди	80,0	81,0	80,8	81,7	82,9	83,5	0,60	1,80
Австрія	76,2	76,8	74,8	75,6	77,3	77,2	-0,10	1,60
Польща	71,4	72,3	72,7	75,4	76,7	77,7	1,00	2,30
Португалія	74,7	75,5	74,2	75,5	77,1	78,2	1,10	2,70
Румунія	63,9	65,1	65,2	67,1	68,5	68,7	0,20	1,60
Словенія	74,9	75,9	74,8	76,1	77,9	77,5	-0,40	1,40
Словаччина	74,5	75,6	74,6	74,6	76,7	77,5	0,80	2,90
Фінляндія	75,3	76,2	75,5	76,8	78,4	78,2	-0,20	1,40
Швеція	81,8	81,5	80,1	80,7	82,2	82,7	0,50	2,00

Джерело: складено автором на підставі [49]

У рамках свого зобов'язання щодо сприяння інклюзивній зайнятості Європейський план дій із забезпечення соціальних прав поставив за мету скоротити гендерний розрив у зайнятості. У 2022 році рівень зайнятості людей віком 20-64 років у ЄС становив 74,6%, а в 2023 році при зростанні на 0,8% склав 75,4%. Однак існує значний розрив між рівнями зайнятості чоловіків та жінок. У той час як рівень зайнятості чоловіків у ЄС становив 80,0%, рівень зайнятості жінок у ЄС становив 69,3%, внаслідок чого гендерний розрив у зайнятості становив 10,7 процентних пунктів[49].

У дев'яти державах-членах ЄС спостерігається більший гендерний розрив у зайнятості, ніж у ЄС загалом. До цих країн входять Іспанія, Ірландія, Кіпр, Польща, Мальта, Чехія, Румунія, Італія та Греція. Найбільший гендерний розрив у зайнятості спостерігався в Італії та Греції, де було

зайнято трохи більше половини жіночого населення (55,0% та 55,9% відповідно) порівняно з приблизно трьома чвертями чоловічого населення (74,7% та 76,9%) відповідно).

Загалом у всіх державах-членах ЄС рівень зайнятості чоловіків вищий, ніж у жінок. Однак гендерний розрив у зайнятості був відносно невеликим у країнах Балтії (Литва, Латвія та Естонія) та Фінляндії, становлячи приблизно 3 відсоткові пункти або менше.

Наступним кроком проаналізуємо показники безробітного населення в розрізі країн ЄС. Динаміка рівня безробіття населення в 2018-2023 рр. відображено на рис. 2.7.

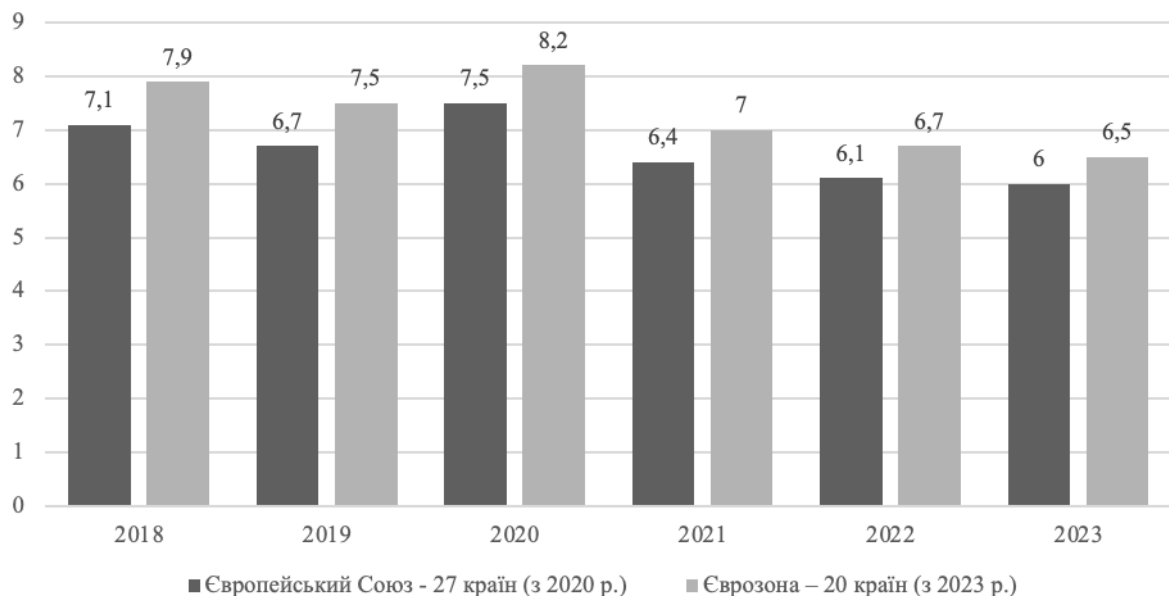

Рисунок 2.7 – Динаміка рівня безробітного населення в країнах ЄС в 2018-2023 рр., %

Джерело: складено автором на підставі [49]

За оцінками Євростату, в ЄС проживає 13,249 млн осіб, з яких 11,102 млн. у євроні (ЕА), були безробітними у лютому 2024 року. Порівняно з січнем 2024 року безробіття знизилося на 13 000 у ЄС та збільшилося на 17 000 у євроні. Порівняно з лютим 2023 року безробіття зросло на 156 000 у ЄС та знизилося на 30 000 у Євроні[49].

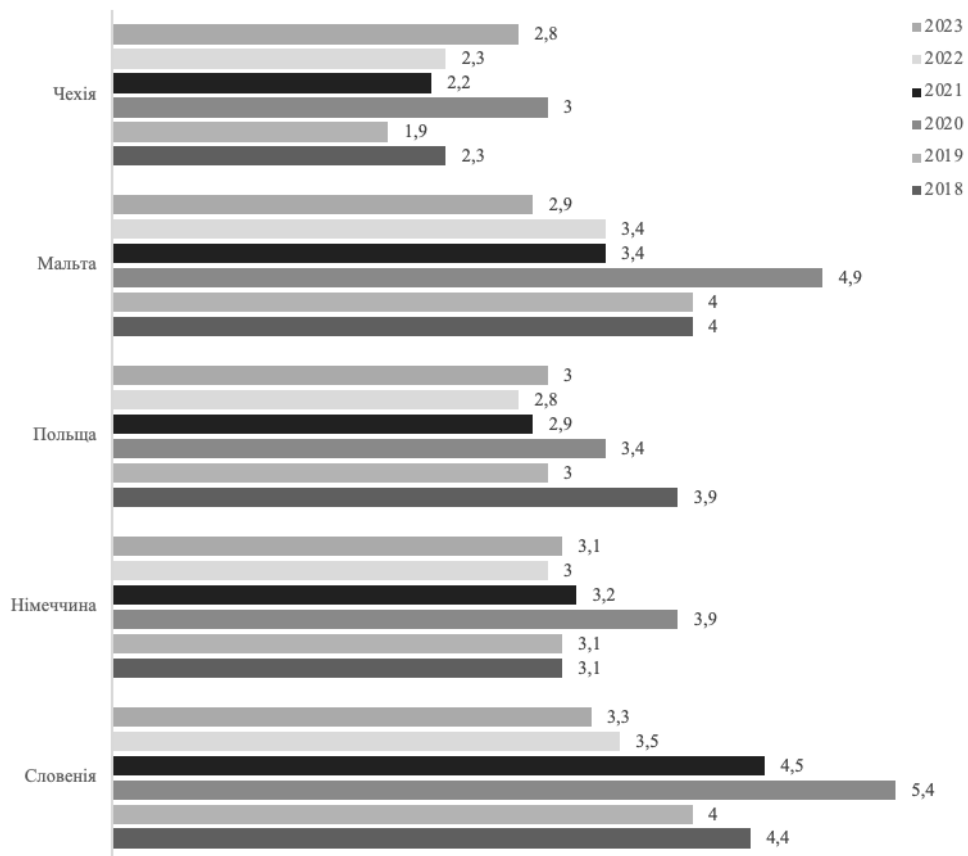

Рисунок 2.8 – ТОП -10 країн ЄС за низьким рівнем безробіття в 2018-2023 рр., %

Джерело: складено автором на підставі [49]

В 2023 році рівень безробіття в єврозоні з урахуванням сезонних коливань становив 6,0%, залишаючись стабільним порівняно даними 2022 року та знизившись на 0,1% у порівнянні з попереднім роком. Рівень безробіття в ЄС склав 6,0 % у лютому 2024 року, також стабільний порівняно із січнем 2024 року та порівняно з лютим 2023 року.

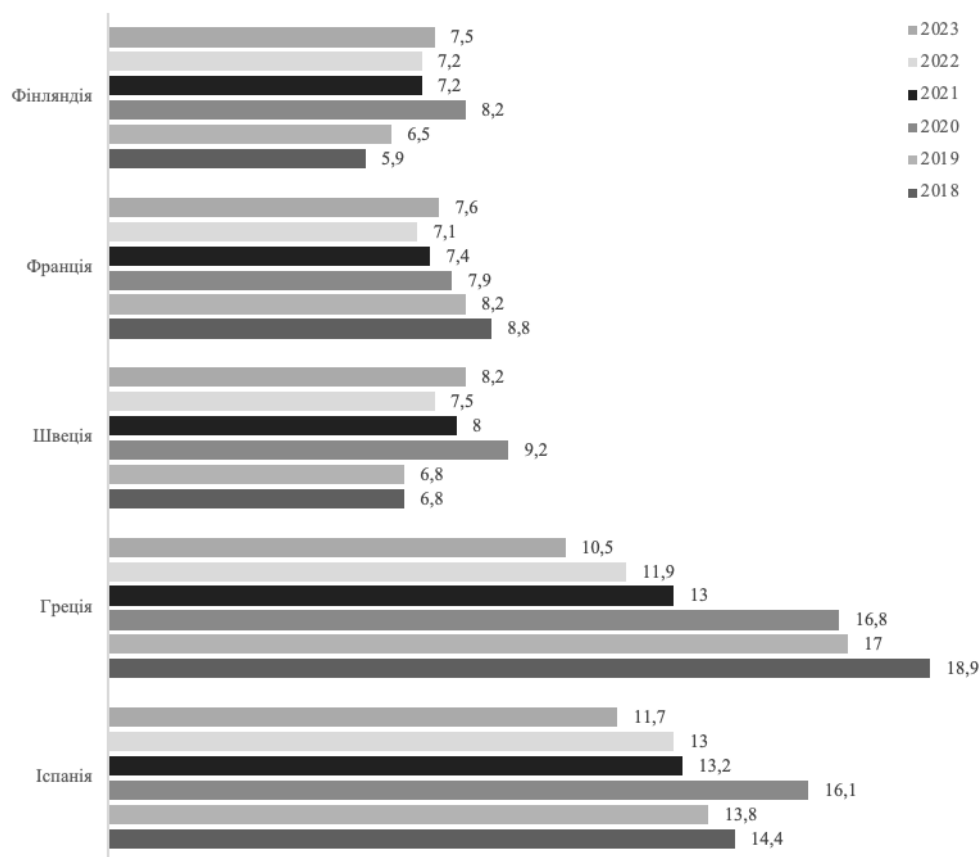

Рисунок 2.9 – ТОП -5 країн ЄС за високим рівнем безробіття в 2018-2023 рр., %

Джерело: складено автором на підставі [49]

В 2023 році рівень безробіття серед жінок у ЄС становив 6,4 %, а рівень безробіття серед чоловіків становив 5,7 % порівняно з 5,8 % у попередньому році. У єврозоні рівень безробіття серед жінок становив 6,9 %, а серед чоловіків - 6,1 %.

Після початку російської агресії в Україні в лютому 2022 року люди, які рятуються від війни, отримали тимчасовий захист у ЄС за схемою тимчасового захисту ЄС. Права бенефіціарів програми включають доступ до працевлаштування відповідно до правил, які застосовуються до професії, а також до національної політики на ринку праці та загальних умов зайнятості.

У лютому 2024 року 281 000 біженців з України, які користуються програмою тимчасового захисту ЄС, були зареєстровані як безробітні в 19

країнах, які надали такі дані Євростату. У січні 2024 року 303 000 біженців з України, які користуються схемою тимчасового захисту ЄС, були зареєстровані як безробітні в 21 країні. Серед зареєстрованих безробітних біженців з України у лютому 2024 р., за якими була інформація про вік та стать, 172 000 були жінками віком 25 років та старше, а 79 000 – чоловіками віком 25 років та старшими. Крім того, у лютому 2024 року як безробітні було зареєстровано 29 000 осіб віком до 25 років.

2.3. Напрямки удосконалення соціальної політики країн ЄС

Пандемія COVID-19 призвела до подальших радикальних змін у сфері зайнятості, освіти, економіки, систем соціального забезпечення та соціального життя. Саме за часів таких глибоких перетворень, як ці, соціальна структура ЄС піддалася випробуванню. Європейці продовжують на законних підставах дотримуватись обіцянок ефективної соціальної ринкової економіки з робочими місцями, які дозволять їм гідно жити та захищати себе у скрутні часи. Дев'ять із десяти європейців вважають, що соціальна Європа важлива для них і має пропонувати рівні можливості та доступ до ринку праці, а також справедливі умови праці та соціальний захист[16]. Удосконалення та адаптація «соціального склепіння правил» – створення економіки, яка працює на благо людей, та сприяння соціальному прогресу – лежить в основі реакції ЄС на ці зміни.

Рішучі заходи політики на національному рівні та на рівні ЄС у відповідь на пандемію COVID-19 виявилися успішними в обмеженні її зайнятості та соціальних наслідків. Завдяки сильній єдності та координації європейська солідарність надала підтримку державам-членам у створенні схем короткострокової зайнятості та аналогічних заходів щодо збереження

робочих місць для скорочення безробіття в умовах надзвичайної ситуації в галузі охорони здоров'я. Це допомогло зберегти зайнятість, доходи та економіку.

Така ж єдність, координація та солідарність будуть потрібні й у наступні роки, щоб рухатися вперед до більш зеленого та цифрового десятиліття, в якому європейці зможуть процвітати. Хоча й по-різному, всі держави-члени стикаються з аналогічними завданнями. ЄС повинно прагнути до нового «соціального зводу правил», який забезпечує солідарність між поколіннями та створювати можливості для всіх, винагороджувати підприємців, які піклуються про своїх співробітників, приділяти особливу увагу робочим місцям та сприяти покращенню умов життя та праці, інвестувати у високоякісну та інклюзивну освіту, професійну підготовку, навички та інновації, а також забезпечує належний соціальний захист для всіх. Країнам ЄС необхідно зміцнювати соціальні права та зміцнювати європейський соціальний вимір у всіх напрямках політики Союзу, як це закріплено у Договорах[17]. Це забезпечить соціально чесний та справедливий перехід до кліматичної нейтральності, цифровізації та демографічних змін, а також зробить Європейський зелений курс та майбутнє Цифрове десятиліття 2030 року успішними для всіх європейців.

Спираючись на амбітну політичну програму на 2024-2025 роки заплановано або мають бути реалізовані різні ініціативи в галузі соціальної політики. Заявлена мета – забезпечити необхідну перекваліфікацію та підвищення кваліфікації європейської робочої сили. У галузі охорони здоров'я Європейський союз охорони здоров'я Комісії продовжуватиме розширюватися, зокрема, за допомогою реалізації «Плану боротьби з раком», Європейського простору даних охорони здоров'я та комплексного (незаконодавчого) підходу до психічного здоров'я. Проект закону про Європейську картку інвалідності має бути затверджений до кінця 2024 року з

метою забезпечити взаємне визнання статусу інвалідності в усіх державах-членах ЄС.

Очікується законодавча ініціатива щодо перевірки та реєстрації азбесту у будинках у розвиток законодавчої резолюції Європейського парламенту з цієї теми. Метою також є досягнення угоди між інститутами ЄС протягом 2024 року за вищезгаданою запропонованою Директивою про боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством, а також про прозорість оплати праці. Заморожена в Раді з 2008 року через вимоги одностайності пропозиція Європейської комісії про антидискримінаційну директиву (названу «рівним зверненням») залишається на порядку денному.

Відповідно до угоди між ETUC та європейськими бізнес-асоціаціями про робочу програму соціального діалогу на 2022-2024 роки соціальні партнери ЄС працюватимуть над юридично обов'язковими заходами щодо регулювання телероботи та встановлення права на відключення на європейському рівні.

У рамках реалізації Плану дій EPSR Комісія представить ініціативу щодо цифровізації систем соціального забезпечення та мереж соціального захисту на підтримку мобільності робочої сили у зв'язку з продовженням роботи над Європейським пропуском соціального забезпечення (ESSPASS). Система якості стажувань також буде оновлена (в контексті Європейських років професійних навичок) з метою вирішення таких питань, як справедлива винагорода та соціальний захист. Комісія також запропонує Рекомендацію Ради щодо розвитку рамкових умов соціальної економіки. Пропозиція Комісії щодо перегляду правил координації соціального забезпечення ЄС залишається на порядку денному, що відображає повільний прогрес у цій справі. Дискусії щодо більш широкого питання про те, як ЄС може сприяти зміцненню держав загального добробуту, спиратимуться на звіт (очікуваний

у 2024 р.) «Групи рівнів щодо майбутнього соціального захисту та держави загального добробуту».

Що стосується Європейського зеленого курсу, більшість пропозицій вже було внесено Комісією за останні два роки, що відображено у заголовку «пріоритетні пропозиції, що очікують» у робочій програмі Комісії на 2024 рік. Мета полягає в тому, щоб досягти угоди щодо них до закінчення парламентського терміну у 2024 році. Для 2023 року «ключове значення мало швидка угода щодо пакету «Придатний для 55».

Ефективна реалізація Європейського стовпу соціальних прав зараз важлива як ніколи і значною мірою залежить від рішучості та дій держав-членів, які в першу чергу відповідають за зайнятість, професійну підготовку та соціальну політику. Дії на рівні ЄС можуть доповнювати національні дії, і цей План дій є внеском Комісії у реалізацію принципів Соціального стовпу відповідно до закликів європейських лідерів[18] та Європейського парламенту.

План дій ґрунтується на широкомасштабних консультаціях, розпочатих близько року тому [19], де було отримано понад 1000 внесків від громадян, інститутів та органів ЄС, держав-членів, регіональних та місцевих органів влади, соціальних партнерів та організацій громадянського суспільства[20].

У Плані дій викладено низку дій ЄС, які Комісія зобов'язується вжити протягом поточного мандату, ґрунтуючись на багатьох діях, здійснених з моменту проголошення Європейського стовпу соціальних прав у Гетеборзі[21]. У ньому також висувуються три цілі на рівні ЄС, які мають бути досягнуті до 2030 року і які допоможуть спрямовувати національну політику та реформи.

Сильна соціальна Європа – це основа не лише процвітання та благополуччя громадян, а й конкурентоспроможної економіки. Ключем до

цього стане кваліфікована інноваційна робоча сила, здатна формувати та адаптуватися до «зелених» та цифрових переходів.

В умовах, коли очікується зростання безробіття та нерівності, дуже важливо зосередити політичні зусилля на створенні якісних робочих місць, підвищенні кваліфікації та перепідготовці кадрів, а також на скороченні масштабів бідності та соціальної ізоляції, щоб спрямувати ресурси туди, де вони більше всього потрібні.

Комісія пропонує три основні цілі ЄС, які мають бути досягнуті до кінця десятиліття в галузі зайнятості, навичок та соціального захисту, відповідно до Цілей сталого розвитку ООН[24]. Разом з цілями, закріпленими у принципах Pillar, та фінансовою підтримкою Багаторічної фінансової програми (MFF) на 2021–2027 рр.[25] та NextGenerationEU[26], ці цілі будуть спрямовувати спільні зусилля країн ЄС на шляху до сильної соціальної Європи та досягнення стійкого впливу. На додаток до сміливих політичних цілей ЄС щодо «зеленого» та цифрового переходу, соціальні цілі допоможуть зосередити політичні зусилля на досягненні результатів і стануть важливим стимулом для реформ та інвестицій у державах-членах. Вони можуть служити орієнтиром для прийняття політичних рішень у державах-членах та їх регіонах, у тому числі в контексті національних планів відновлення та стійкості в рамках Фонду відновлення та стійкості (СБР) та відповідно до відповідних рекомендацій для конкретних країн[27], а також у контексті програмування фондів політики згуртування на 2021-2027 роки. Вони також дозволять вимірювати та відстежувати прогрес у досягненні амбіцій та політичних зобов'язань Стовпа.

У той час як більшість інструментів для їх досягнення знаходяться в компетенції держав-членів, цілі ЄС відображають спільну мету до 2030 року, в досягнення якої цей План дій робить важливий внесок.

Встановивши нову мету на 2030 рік, ЄС підтверджує свою відданість інклюзивному високому рівню зайнятості. Для досягнення цієї спільної мети ЄС має прагнути:

- щонайменше вдвічі скоротити гендерний розрив у зайнятості. Це буде мати першорядне значення для прогресу в галузі гендерної рівності та досягнення цільового показника зайнятості для всього населення працездатного віку;
- розширити надання формальної освіти та догляду за дітьми молодшого віку, сприяючи тим самим кращому узгодженню між професійним та приватним життям та сприяючи більш активній участі жінок на ринку праці;
- знизити частку молодих людей віком 15-29 років, які не зайняті ні роботою, ні освітою чи професійною підготовкою з 12,6% до 9%, зокрема, за рахунок покращення їх перспектив працевлаштування.

Забезпечення того, щоб інші недостатньо представлені групи, наприклад, люди похилого віку, люди з низькою кваліфікацією, інваліди, особи, які проживають у сільських та віддалених районах, цигани та інші етнічні або расові меншини, особливо схильні до ризику ізоляції або дискримінації, а також особи з міграційним минулим, брали участь на ринку праці в максимальній мірі своїх можливостей, що також сприятиме більш інклюзивному зростанню зайнятості.

Оскільки тривалість трудового життя в ЄС збільшується через старіння населення та політичні реформи, нинішнє статистичне поняття «працездатного населення» від 20 до 64 років потребує перегляду. Комісія має проводити аналітичну та статистичну роботу у співпраці з державами-членами з метою коригування поточного показника у зв'язку з переглядом Плану дій до 2030 року.

У контексті відновлення та подвійного переходу першорядне значення має збільшення участі дорослих у навчанні до 60% для покращення можливостей працевлаштування, стимулювання інновацій, забезпечення соціальної справедливості та скорочення розриву у цифрових навичках. Проте на сьогодні лише 37% дорослих щорічно брали участь у навчальних заходах. Для дорослих із низькою кваліфікацією цей показник досяг лише 18%. Ключовим чинником успіху у забезпеченні того, щоб дорослі могли займатися підвищенням кваліфікації та перепідготовкою у пізнішому віці, є міцна основа базових та наскрізних навичок, набутих під час початкової освіти та професійної підготовки, особливо серед знедолених груп. У 2022 р. 10% молодих людей закінчили школу та професійну підготовку з максимальною середньою освітою та більше не були залучені до освітньої та професійної діяльності. Ці показники можуть погіршитися внаслідок нинішньої кризи. У зв'язку з цим необхідно активізувати зусилля щодо розширення участі дорослих у професійній підготовці та підвищення рівня успішності у початковій освіті та професійній підготовці. Зокрема:

- щонайменше 80% людей віком від 16 до 64 років повинні мати базові цифрові навички, що є необхідною умовою для інтеграції та участі на ринку праці та суспільстві в Європі, що трансформується за допомогою цифрових технологій;
- слід ще більше скоротити достроковий відхід зі школи та розширити охоплення повною середньою освітою.

Ці цілі ґрунтуються на цілях, викладених у Європейському порядку денному в галузі професійних навичок[28], Рекомендація Ради з професійної освіти та навчання[29], а також у Резолюції Ради з Європейського освітнього простору[30].

Також досить важливими залишаються питання щодо приведення стандартів роботи у відповідність до вимог майбутнього. Умови праці в ЄС

одні з найкращих у світі. Законодавство ЄС встановлює мінімальні вимоги до умов праці, робочого часу, охорони здоров'я та безпеки на робочому місці, а також до рівного поводження з людьми незалежно від статі, етнічної чи расової належності, інвалідності, релігії чи переконань, віку чи сексуальної орієнтації. Крім того, вони гарантують рівний з громадянами доступ мобільних працівників до працевлаштування, умов праці та всіх інших соціальних та податкових переваг. Проте світ праці постійно змінюється, особливо через цифровізацію. З'являються нові форми організації праці та трудових відносин, які несуть із собою нові можливості та виклики. Досягнення повної зайнятості вимагатиме не лише значного розширення участі на ринку праці, а й створення належних умов праці, що лежать в основі якісних робочих місць, що є ключовим обов'язком роботодавців. Оподаткування має бути перенесено з робочої сили в інші джерела, більш сприятливі для зайнятості та відповідні кліматичним та екологічним цілям, зберігаючи при цьому доходи для адекватного соціального захисту.

Перша проблема, яку необхідно вирішити, – це бідність та нерівність на робочому місці. Ринки праці ЄС стикаються з дедалі більшою часткою низькооплачуваних та низькокваліфікованих професій, а також з руйнуванням традиційних структур колективних переговорів у деяких країнах. Щоб відстежувати ці тенденції, Єврофонд повинен продовжити надавати дані про еволюцію виробничих відносин та заробітної плати в ЄС, включаючи прожитковий мінімум та винагороду самозайнятих.

Забезпечення того, щоб на робочих місцях виплачувалася адекватна заробітна плата, має найважливіше значення для забезпечення належних умов праці та життя для працівників та їх сімей, а також для побудови справедливої та сталої економіки та підтримки інклюзивного зростання. У жовтні 2020 року, щоб забезпечити мінімальні стандарти по всій території ЄС щодо адекватної мінімальної заробітної плати за одночасної підтримки

колективних переговорів, Комісія подала пропозицію про директиву про адекватну мінімальну заробітну плату[31], при повній повазі національних традицій та автономії соціальних партнерів.

Ще однією важливою тенденцією є розмивання традиційних кордонів між працівником і самозайнятим, а також гетерогенність, що росте, серед самозайнятих. Як приклад можна навести появу вразливих самозайнятих, які працюють через платформи та працюють у нестабільних умовах. Пандемія висвітлила це для працівників служби доставки, зокрема щодо їх доступу до соціального захисту, а також ризиків для здоров'я та безпеки. У зв'язку з цим Комісія збирає фактичні дані, зокрема про умови праці людей, які працюють через платформи. Відповідно до ст. 154 Договору про функціонування Європейського Союзу, у лютому 2021 року Комісія розпочала консультації з соціальними партнерами щодо можливого спрямування дій ЄС[32]. У червні 2020 року Комісія також виступила з ініціативою[33] забезпечити, щоб антимонопольне законодавство ЄС не перешкоджало покращенню умов праці за допомогою колективних договорів для самозайнятих, які цього потребують.

Прискорена цифровізація робочих місць також привертає увагу до питань, пов'язаних з епіднаглядом, використанням даних та застосуванням інструментів алгоритмічного керування. Системи штучного інтелекту (ШІ) часто застосовуються для управління наймом, моніторингу робочого навантаження, визначення ставок винагороди, управління кар'єрою або підвищення ефективності процесів, а також під час виконання завдань із високим ступенем ризику. Вирішення проблем, пов'язаних з алгоритмічним прийняттям рішень, зокрема ризиків упереджених рішень, дискримінації та відсутності прозорості, може підвищити довіру до систем на основі ШІ, сприяти їх впровадженню та захистити основні права.

Віддалена робота стала нормою для багатьох через пандемію і, ймовірно, залишиться поширеною у довгостроковій перспективі. Можливість працювати з будь-якого місця та у будь-який час має вирішальне значення для безперервності бізнесу. Віддалена робота пропонує можливості для синергії та ефективності балансу між роботою та особистим життям: скорочення поїздок та втоми, а також більш гнучка організація професійного та особистого життя можуть призвести до підвищення продуктивності та позитивного впливу на довкілля.

Сприяння соціальної інтеграції та боротьба з бідністю є основними цінностями європейського способу життя. Незважаючи на те, що в останнє десятиліття рівень бідності знижується, нерівність не дотримується тієї ж тенденції. Відносна ситуація з доходами найбільш уразливих верств населення не покращала. Пандемія посилила існуючу нерівність, вказуючи на можливі прогалини у достатності та охопленні соціальним захистом. Для досягнення до 2030 року мети зі скорочення кількості людей, схильних до ризику бідності або соціального відчуження, як мінімум на 15 мільйонів осіб, необхідний комплексний підхід, спрямований на задоволення потреб на всіх етапах життя та усунення корінних причин бідності та соціального відчуження.

Розрив міжпоколінного циклу несприятливого становища починається з інвестування у дітей, щоб скоротити розрив між нужденними дітьми та їх більш забезпеченими однолітками, коли йдеться про доступ до основних послуг, сприяти рівним можливостям для всіх дітей у ЄС та не допустити, щоб діти із бідних сімей стали дорослими, схильними до ризику бідності. З цією метою необхідні цільові національні заходи та інвестиції, спрямовані на боротьбу зі злиднями, нерівністю та соціальною ізоляцією серед дітей. Комісія підтримує держави-члени у цих зусиллях за допомогою політичного керівництва, включаючи відповідні рекомендації для конкретних країн, щодо

зміцнення політики у сфері зайнятості та соціальної політики, інвестування у соціальні послуги та соціальну інфраструктуру, а також оптимального використання фінансування ЄС. В рамках Європейського освітнього простору нова ініціатива «Шляхи до успіху в школі» також сприятиме відокремленню рівня освіти та досягнень від соціального, економічного та культурного статусу.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє сформулювати наступні висновки.

Визначено, що соціальна політика у вузькому розумінні - це система заходів, спрямованих на забезпечення добробуту громадян і вирішення так званих «п'яти» завдань: соціального забезпечення, житлових програм, охорони здоров'я, освіти, соціальної допомоги та послуг ресоціалізації. Соціальна політика в широкому розумінні - це регулювання соціальних сфер і суспільних відносин, її мета - оптимальне функціонування всієї суспільної системи, створення умов для задоволення і всебічного розвитку соціальних інтересів людей.

Встановлено, що метою соціальної політики є формування стабільного та високорозвиненого суспільства, в якому немає бідних та гострих соціальних контрастів, досягнення прийнятного рівня та якості життя, забезпечення умов для розвитку людського потенціалу, існує соціальна злагода, соціальна солідарність, соціальні конфлікти вирішені, гострих конфліктів немає. Побудова такого суспільства потребує великих зусиль і певного часу, а також відповідних складових елементів.

Досліджено, що більшість принципів регулюються законодавством ЄС, а інші є конкретними цілями, спрямованими на наслідки майбутнього соціального, економічного та технологічного розвитку. У Плані дій також пропонуються основні цілі, яких ЄС має досягти до 2030 року. Вони забезпечують зайнятість щонайменше 78% населення віком від 20 до 64 років, забезпечуючи, щоб не менше 60% усіх дорослих, які беруть участь у навчанні щороку, скорочуючи кількість людей, які перебувають під загрозою бідності та соціальної ізоляції, на 15 мільйонів. Реалізація Компонента є спільною відповідальністю інститутів ЄС, національних, регіональних та місцевих адміністрацій, соціальних партнерів та громадянського суспільства.

Багаторічна фінансова програма на 2021–2027 роки, NextGenerationEU та ESF+ будуть використовуватись для підтримки реформ та інвестицій.

Проаналізовано, що в країнах ЄС прийнято правила щодо умов праці, таких як робочий час або неповний робочий день, а також законодавство щодо боротьби з дискримінацією на робочому місці та забезпечення здоров'я та безпеки працівників. ЄС встановив правила ЄС, які сприяють встановленню адекватних встановлених законом мінімальних заробітних плат у Європі та допомагають покращити умови праці та життя працівників у Європі. В ЄС було ухвалено правила, які вводять нові мінімальні права щодо прозорості та передбачуваності умов праці. Ці правила покликані захистити всіх працівників у ЄС, включаючи найуразливіших працівників за нетиповими контрактами та на нестандартних роботах, таких як працівники гіг-економіки. У відповідь на зростання викликів платформної економіки ЄС працює над новими правилами роботи платформ. ЄС також хоче забезпечити належний баланс між роботою та особистим життям для всіх працівників. Також країни ЄС ухвалили нові правила, які дозволяють краще поєднувати роботу та особисте життя співробітників та зміцнювати права батьків та опікунів.

Визначено, що чисельність населення окремих держав-членів ЄС на 1 січня 2023 р. варіювалася від 0,5 млн осіб на Мальті до 84,4 млн осіб у Німеччині. Станом на 1 січня 2023 року Німеччина, Франція та Італія разом становили майже половину (47%) всього населення ЄС. За триваліший період населення ЄС зросло з 354,5 млн осіб у 1960 році до 448,4 млн осіб на 1 січня 2023 року, збільшившись на 93,9 млн осіб. В останні десятиліття темпи зростання населення поступово сповільнювалися: наприклад, у період з 2005 по 2022 рік населення ЄС збільшувалося в середньому приблизно на 0,8 млн. осіб на рік порівняно із середнім приростом близько 3,0 млн. осіб на рік у 1960-х роках. У 2022 році кількість зайнятих людей віком від 20 до 64

років у ЄС склала 193 458 000 осіб, що становила 74,6 % від усіх людей у відповідній віковій групі. У державах-членах ЄС 11 країн повідомили про те, що рівень зайнятості перевищив 78%, тоді як в 11 країнах він упав у діапазоні від 70% до 78%, а в решті п'яти країн рівень зайнятості був нижче 70%.

Досліджено, що спираючись на амбітну політичну програму на 2024-2025 роки заплановано або мають бути реалізовані різні ініціативи в галузі соціальної політики. Заявлена мета – забезпечити необхідну перекваліфікацію та підвищення кваліфікації європейської робочої сили. У галузі охорони здоров'я Європейський союз охорони здоров'я Комісії продовжуватиме розширюватися, зокрема, за допомогою реалізації «Плану боротьби з раком», Європейського простору даних охорони здоров'я та комплексного (незаконодавчого) підходу до психічного здоров'я. Проект закону про Європейську картку інвалідності має бути затверджений до кінця 2024 року з метою забезпечити взаємне визнання статусу інвалідності в усіх державах-членах ЄС. Встановивши нову мету на 2030 рік, ЄС підтверджує свою відданість інклюзивному високому рівню зайнятості. Для досягнення цієї спільної мети ЄС має прагнути: щонайменше вдвічі скоротити гендерний розрив у зайнятості. Це буде мати першорядне значення для прогресу в галузі гендерної рівності та досягнення цільового показника зайнятості для всього населення працездатного віку; розширити надання формальної освіти та догляду за дітьми молодшого віку, сприяючи тим самим кращому узгодженню між професійним та приватним життям та сприяючи більш активній участі жінок на ринку праці; знизити частку молодих людей віком 15-29 років, які не зайняті ні роботою, ні освітою чи професійною підготовкою з 12,6% до 9%, зокрема, за рахунок покращення їх перспектив працевлаштування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціальна політика / за заг. ред. В.М. Пічі та Я.Б. Турчин. Львів: Новий світ, 2018. 318 с.
2. Мних М.В. Соціальна політика нашої держави в умовах асоційованого членства України в ЄС. *Український соціум*. 2015. № 3 (54). с. 114-124.
3. Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf (дата звернення: 20.02.2024)
4. Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/976/934> (дата звернення: 21.02.2024)
5. Колот А.М, Герасименко О.О. Глобальна соціальна нерівність доходів: природа, тенденції, наслідки. *SHEI «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»*. URL: 2017 URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/22582/8-47.pdf?sequence=3> (дата звернення: 20.02.2024)
6. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія. Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с.
7. Лопушняк Г. С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.
8. Social Policy Examples. 2024 URL: <https://helpfulprofessor.com/social-policy-examples/> (дата звернення: 19.02.2024)

9. Employment, Social Affairs & Inclusion. 2024 URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=en> (дата звернення: 19.02.2024)

10. Комунікація «Підтримка зайнятості молоді – міст до робочих місць для наступного покоління». Проєкт Рекомендації щодо професійно-технічної освіти та навчання. 2024. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/youth-employment-support_en (дата звернення: 23.02.2024)

11. Офіційний сайт Європейського Союзу. Європейський стовп соціальних прав. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_en (дата звернення: 20.02.2024)

12. European and Regional Innovation Scoreboards. 2024. URL: <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vkfejsgnxbx9?ctx=vhsjeu461wp8> (дата звернення: 23.02.2024)

13. Social Europe: what Parliament is doing on social policy. 2023. URL: <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vkfejsgnxbx9?ctx=vhsjeu461wp8> (дата звернення: 21.02.2024)

14. As indicated in the Annual Sustainable Growth Strategy 2021 COM(2020) 575 final. 207 p.

15. COM(2020) 493 final of 9 September 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52020DC0493> (дата звернення: 19.02.2024)

16. Special Eurobarometer 509 on social issues, March 2021 URL: <https://www.caleaeuropeana.ro/wp-content/uploads/2021/03/Special-Eurobarometer-509-Social-Issues.pdf> (дата звернення: 21.02.2024)

17. Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union 2016/2020-03-01, cfr Art. 3 and Art. 9. 143 p.

18. European Council, 20 June 2019, A new strategic agenda for the EU 2019-2024. 2024. 109 p.

19. COM(2020) 14 final of 14 January 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0014> (дата звернення: 17.02.2024)

20. The results of the consultation are presented in the Staff Working Document accompanying this Communication (SWD) 2021. 46 p.

21. The accompanying Staff Working Document (SWD(2021) 46) and Annex 1 to this Communication describes these actions. 2021 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021SC0046> (дата звернення: 21.02.2024)

22. What is the impact of the COVID-19 pandemic on immigrants and their children?. 2020. URL: <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-is-the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-immigrants-and-their-children-e7cbb7de>. (дата звернення: 21.02.2024)

23. According to PISA 2018, one in five young Europeans still lack adequate reading, maths or science competences. 2019. URL: <https://www.oecd.org/publications/pisa-2018-results-volume-i-5f07c754-en.htm> (дата звернення: 19.02.2024)

24. United Nations, 21 October 2015, A/RES/70/1 - Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development-17981> (дата звернення: 19.02.2024)

25. Adopted MFF legal acts. 2021. URL: https://ec.europa.eu/info/publications/adopted-mff-legal-acts_en. (дата звернення: 19.02.2024)

- 26.Recovery plan for Europe. 2020
URL:https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en#nextgenerationeu.
(дата звернення: 24.02.2024)
- 27.Regulation (EU) 2021/241 of 12 February 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 19.02.2024)
- 28.COM/2020/274 final of 1 July 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 10.02.2024)
- 29.Council Recommendation C 417/01 of 24 November 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 10.02.2024)
- 30.Council Resolution 2021/C 66/01 of 22 February 2021 URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 12.02.2024)
- 31.Insert details on the projections, see the Staff Working Document (SWD(2021) 46) accompanying this Communication for an overview. 2021. 50 p.
- 32.THE EUROPEAN PILLAR OF SOCIAL RIGHTS. 2019. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20980&langId=en>. (дата звернення: 13.02.2024)
- 33.Staff Working Document (SWD(2021) 46) accompanying this Communication for an overview and Annex 1 to the Communication. 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021SC0046> (дата звернення: 18.02.2024)
- 34.Council Regulation (EU) 2020/672 of 19 May 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 12.02.2024)
- 35.C(2021) 1372 of 4 March 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 14.02.2024)
36. Policies and activities. 2024. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=782&langId=en>. (дата звернення: 22.02.2024)

37.Directives 98/59/EC, 2001/23/EC, 2002/14/EC, 2009/38/EC, 2001/86 EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 12.02.2024)

38.Council Recommendation (C 372/01) of 30 October 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 11.02.2024)

39.COM (2020) 276 final of 1 July 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 11.02.2024)

40.COM (2020) 102 final of 10 March 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 11.02.2024)

41.COM(2020) 98 final of 11 March 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 11.02.2024)

42.COM (2020) 103 final of 10 March 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (дата звернення: 11.02.2024)

43.Industrial policy dialogue and expert advice URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/dialogue-expert-advice_en (дата звернення: 17.02.2024)

44.COM(2020)682 of 28 October 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0682> (дата звернення: 10.02.2024)

45.C(2021) 1127 final of 24 February 2021. URL: [https://www.bing.com/ck/a?!&&p=24c5178cefc636f2JmltdHM9MTcxNzExMzYwMCZpZ3VpZD0xMTRlNmQ2MS05ZjdjLTZmYzYtMDhmZi03ZTlkOWU1ZDZlYmYmaW5zaWQ9NTE3Mw&ptn=3&ver=2&hsh=3&fclid=114e6d61-9f7c-6fc6-08ff-7e9d9e5d6ebf&psq=C\(2021\)+1127+final+of+24+February+2021&u=a1aHR0cHM6Ly9lYy5ldXJvcGEuZXUvc29jaWFsL0Js b2JTZXJ2bGV0P2RvY0lkPTIzNjU1JmxhbmdJZD1lbG&ntb=1](https://www.bing.com/ck/a?!&&p=24c5178cefc636f2JmltdHM9MTcxNzExMzYwMCZpZ3VpZD0xMTRlNmQ2MS05ZjdjLTZmYzYtMDhmZi03ZTlkOWU1ZDZlYmYmaW5zaWQ9NTE3Mw&ptn=3&ver=2&hsh=3&fclid=114e6d61-9f7c-6fc6-08ff-7e9d9e5d6ebf&psq=C(2021)+1127+final+of+24+February+2021&u=a1aHR0cHM6Ly9lYy5ldXJvcGEuZXUvc29jaWFsL0Js b2JTZXJ2bGV0P2RvY0lkPTIzNjU1JmxhbmdJZD1lbG&ntb=1) (дата звернення: 11.02.2024)

46.Competition: The European Commission launches a process to address the issue of collective bargaining for the self-employed

URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1237 and
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_21_23. (дата
звернення: 14.02.2024)

47. Social dialogue texts database URL:
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=en&agreementId=5665>.
(дата звернення: 15.02.2024)

48. European Parliament resolution of 21 January 2021 with
recommendations to the Commission on the right to disconnect (2019/2181(INL))
URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0021_EN.pdf.
(дата звернення: 12.02.2024)

49. Home - Eurostat - Die Europäische Kommission URL:
<https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 15.02.2024)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Динаміка рівня безробіття населення в 2018-2023 рр., %

[49]

Країна	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Темп приросту, за рік	Темп приросту, за 3 роки
Європейський Союз - 27 країн (з 2020 р.)	7,1	6,7	7,5	6,4	6,1	6,0	-1,64	-6,25
Єврозона – 20 країн (з 2023 р.)	7,9	7,5	8,2	7,0	6,7	6,5	-2,99	-7,14
Бельгія	5,7	5,3	6,0	5,6	5,7	5,6	-1,75	0,00
Болгарія	5,7	5,2	6,3	4,6	4,0	4,3	7,50	-6,52
Чехія	2,3	1,9	3,0	2,2	2,3	2,8	21,74	27,27
Данія	5,7	5,1	5,9	4,5	4,8	6,3	31,25	40,00
Німеччина	3,1	3,1	3,9	3,2	3,0	3,1	3,33	-3,13
Естонія	4,3	4,6	7,2	5,5	5,4	7,0	29,63	27,27
Ірландія	5,6	4,8	6,2	5,1	4,3	4,5	4,65	-11,76
Греція	18,9	17,0	16,8	13,0	11,9	10,5	-11,76	-19,23
Іспанія	14,4	13,8	16,1	13,2	13,0	11,7	-10,00	-11,36
Франція	8,8	8,2	7,9	7,4	7,1	7,6	7,04	2,70
Хорватія	7,4	6,2	8,5	6,5	6,6	6,1	-7,58	-6,15
Італія	10,3	9,8	9,8	8,8	7,9	7,3	-7,59	-17,05
Кіпр	7,8	6,6	7,9	6,3	7,0	6,2	-11,43	-1,59
Латвія	6,9	6,5	7,8	7,3	6,6	7,0	6,06	-4,11
Литва	5,9	6,9	8,4	6,4	6,3	7,0	11,11	9,38
Люксембург	5,3	5,7	6,4	4,8	4,9	5,5	12,24	14,58
Угорщина	3,4	3,2	4,3	3,8	3,7	4,3	16,22	13,16
Мальта	4,0	4,0	4,9	3,4	3,4	2,9	-14,71	-14,71
Нідерланди	4,6	4,3	4,9	3,8	3,5	3,6	2,86	-5,26
Австрія	5,2	4,5	6,8	4,9	4,9	5,4	10,20	10,20
Польща	3,9	3,0	3,4	2,9	2,8	3,0	7,14	3,45
Португалія	6,8	6,9	6,9	6,0	6,8	6,5	-4,41	8,33
Румунія	5,0	5,0	6,3	5,8	5,6	5,6	0,00	-3,45
Словенія	4,4	4,0	5,4	4,5	3,5	3,3	-5,71	-26,67
Словаччина	5,9	5,7	7,0	6,4	6,1	5,6	-8,20	-12,50
Фінляндія	5,9	6,5	8,2	7,2	7,2	7,5	4,17	4,17
Швеція	6,8	6,8	9,2	8,0	7,5	8,2	9,33	2,50

Продовження Додатку А

Таблиця А.2 – Динаміка чистої міграції в країни ЄС в 2018-2022 рр., осіб [49]

Країни	2018	2019	2020	2021	2022
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	1 342 513	1 410 329	834 852	870 175	3 212 244
Зона євро – 20 країн (з 2023 р.)	1 205 099	1 258 759	744 013	787 983	3 784 533
Зона євро – 19 країн (2015-2022 рр.)	1 218 585	1 261 181	744 645	871 819	3 772 848
Бельгія	49 304	58 009	44 873	56 838	127 502
Болгарія	-3 666	-2 012	30 715	12 706	-329 009
Чехія	38 629	44 270	26 927	49 969	329 742
Данія	18 647	9 473	10 990	27 054	60 239
Німеччина	394 213	308 928	200 748	310 288	1 449 243
Естонія	7 071	5 458	3 694	7 043	39 757
Ірландія	43 966	31 870	18 312	27 419	191 980
Греція	17 290	35 168	6 350	-160 273	18 200
Іспанія	332 939	452 909	217 893	146 524	785 718
Франція	114 795	54 440	104 440	134 420	164 662
Хорватія	-13 486	-2 422	-632	-147 846	11 685
Італія	68 959	39 148	-69 850	95 017	288 812
Кіпр	8 102	8 797	4 494	5 591	13 094
Латвія	-4 905	-3 360	-3 150	-286	22 028
Литва	-3 292	10 794	19 993	34 734	72 097
Люксембург	9 933	10 267	6 772	8 466	13 366
Угорщина	32 165	33 562	8 765	20 366	-42 112
Мальта	17 102	20 343	1 206	4 639	21 001
Нідерланди	85 917	107 627	67 827	106 788	223 227
Австрія	34 948	40 723	39 596	52 149	136 548
Польща	22 147	20 081	3 909	2 252	-757 195
Португалія	11 621	44 506	41 209	25 642	155 964
Румунія	-56 804	-25 451	-27 220	-16 871	106 813
Словенія	14 928	16 213	18 365	2 480	14 657
Словаччина	3 955	3 632	4 347	-8 173	995
Фінляндія	11 739	15 709	17 526	22 513	33 997
Швеція	86 296	71 647	36 753	50 726	59 233

Таблиця А.3 – Динаміка народжуваності в країнах ЄС в 2018-2022 рр.

[49]

Країни	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту, за рік	Темп приросту, за 3 роки
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	2 066 511	2031 361	1981 805	1991 473	1888 567	-5,17	-4,70
Зона євро – 20 країн (з 2023 р.)	1561 959	1536 819	1500 078	1520 783	1453 525	-4,42	-3,10
Зона євро – 19 країн (2015-2022 рр.)	1 544 092	1519 162	1482 622	1503 243	1436 897	-4,41	-3,08
Бельгія	57 921	57 783	55 843	57 840	55 754	-3,61	-0,16
Болгарія	30 053	30 023	28 714	28 605	27 673	-3,26	-3,63
Чехія	55 780	54 646	53 924	54 614	49 312	-9,71	-8,55
Данія	29 865	29 648	29 762	30 901	28 302	-8,41	-4,91
Німеччина	383 471	378 798	375 759	387 018	359 708	-7,06	-4,27
Естонія	7 022	6 887	6 473	6 459	5 632	-12,80	-12,99
Ірландія	29 716	29 019	27 057	29 584	26 576	-10,17	-1,78
Греція	41 915	40 818	41 233	41 348	36 706	-11,23	-10,98
Іспанія	180 243	174 229	166 130	162 956	159 402	-2,18	-4,05
Франція	370 255	368 668	359 588	363 068	354 962	-2,23	-1,29
Хорватія	17 867	17 657	17 456	17 540	16 628	-5,20	-4,74
Італія	213 530	204 697	196 461	195 060	190 493	-2,34	-3,04
Кіпр	4 558	4 698	4 740	5 039	4 904	-2,68	3,46
Латвія	9 319	9 157	8 516	8 451	7 800	-7,70	-8,41
Литва	13 787	13 307	12 115	11 439	10 870	-4,97	-10,28
Люксембург	3 078	3 123	3 163	3 273	3 196	-2,35	1,04
Угорщина	45 459	45 116	45 534	45 520	43 592	-4,24	-4,26
Мальта	2 166	2 090	2 131	2 150	2 118	-1,49	-0,61
Нідерланди	82 321	82 787	82 184	87 624	81 780	-6,67	-0,49
Австрія	41 739	41 372	40 669	41 841	40 060	-4,26	-1,50
Польща	188 358	182 269	173 009	161 375	148 687	-7,86	-14,06
Португалія	42 711	42 040	41 079	38 820	40 746	4,96	-0,81
Румунія	98 739	97 319	95 962	93 897	86 618	-7,75	-9,74
Словенія	9 428	9 351	9 074	9 162	8 576	-6,40	-5,49
Словаччина	27 965	27 911	27 722	27 804	25 623	-7,84	-7,57
Фінляндія	22 947	22 427	22 685	24 307	21 991	-9,53	-3,06
Швеція	56 298	55 521	54 822	55 778	50 858	-8,82	-7,23

Имя пользователя:
Міжнародних фінансів Ананьев Микола

ID проверки:
1016257679

Дата проверки:
17.05.2024 06:58:29 EEST

Тип проверки:
Doc vs Internet + Library

Дата отчета:
17.05.2024 06:58:46 EEST

ID пользователя:
100005723

Название файла: Харабара Володимир Ігорович

Количество страниц: 56 Количество слов: 14334 Количество символов: 100453 Размер файла: 272.93 KB ID файла: 1016045294

13.3% Совпадения

Наибольшее совпадение: 3.07% с источником из Библиотеки (ID файла: 1008130324)

9.63% Источники из Интернета 475 Страница 58

9.92% Источники из Библиотеки 407 Страница 62

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников